الجزء ٨ الحزب ١٥

۞ وَلَوۡ أَنَّنَا نَزَّلۡنَآ إِلَيۡهِمُ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةَ وَكَلَّمَهُمُ ٱلۡمَوۡتَىٰ وَحَشَرۡنَا
عَلَيۡهِمۡ كُلَّ شَيۡءٖ قُبُلٗا مَّا كَانُواْ لِيُؤۡمِنُوٓاْ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ
وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَهُمۡ يَجۡهَلُونَ ١١١ وَكَذَٰلِكَ جَعَلۡنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ
عَدُوّٗا شَيَٰطِينَ ٱلۡإِنسِ وَٱلۡجِنِّ يُوحِي بَعۡضُهُمۡ إِلَىٰ بَعۡضٖ
زُخۡرُفَ ٱلۡقَوۡلِ غُرُورٗاۚ وَلَوۡ شَآءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُۖ فَذَرۡهُمۡ وَمَا
يَفۡتَرُونَ ١١٢ وَلِتَصۡغَىٰٓ إِلَيۡهِ أَفۡـِٔدَةُ ٱلَّذِينَ لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡأٓخِرَةِ
وَلِيَرۡضَوۡهُ وَلِيَقۡتَرِفُواْ مَا هُم مُّقۡتَرِفُونَ ١١٣ أَفَغَيۡرَ ٱللَّهِ أَبۡتَغِي
حَكَمٗا وَهُوَ ٱلَّذِيٓ أَنزَلَ إِلَيۡكُمُ ٱلۡكِتَٰبَ مُفَصَّلٗاۚ
وَٱلَّذِينَ ءَاتَيۡنَٰهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ يَعۡلَمُونَ أَنَّهُۥ مُنَزَّلٞ مِّن رَّبِّكَ
بِٱلۡحَقِّۖ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡمُمۡتَرِينَ ١١٤ وَتَمَّتۡ كَلِمَتُ رَبِّكَ
صِدۡقٗا وَعَدۡلٗاۚ لَّا مُبَدِّلَ لِكَلِمَٰتِهِۦۚ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ
١١٥ وَإِن تُطِعۡ أَكۡثَرَ مَن فِي ٱلۡأَرۡضِ يُضِلُّوكَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِۚ إِن
يَتَّبِعُونَ إِلَّا ٱلظَّنَّ وَإِنۡ هُمۡ إِلَّا يَخۡرُصُونَ ١١٦ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ
أَعۡلَمُ مَن يَضِلُّ عَن سَبِيلِهِۦۖ وَهُوَ أَعۡلَمُ بِٱلۡمُهۡتَدِينَ ١١٧ فَكُلُواْ
مِمَّا ذُكِرَ ٱسۡمُ ٱللَّهِ عَلَيۡهِ إِن كُنتُم بِـَٔايَٰتِهِۦ مُؤۡمِنِينَ ١١٨

(111) Odoo nuti waan isaan gaafatan tole jennee maleykaa buufnaan ijaan arganii, reefki isaaniin dubbatee wanti ati fidde dhugaa ta'uu isaanitti himee, waan isaan gaafatan hundaa isaaniif walitti qabnee ijaan arganiiyyuu nama Rabbiin qajeeluma isaa fedhe malee waan ati fiddetti hin amananu. Garuu baay'een isaanii kana wallaalanii akka Rabbiin gara qajeelumaa isaan geessu gara Isaatti hin hirkatanu.

(112) Akkuma mushrikoonni kun diina si godhachuudhaan si mokkorre, nabiyyoota hundaawuu mokkorreerra. Hunda isaaniitiifuu diina finciltoota namaafi finciltoota jinnii irraa ta'e gooneef. Gariin isaanii garii waswaasanii isaan gowwoomsuuf dhara bareechuuf. Odoo Rabbiin kana hojjachuu dhiisuu isaanii fedhee silaa hin hojjatanu. Garuu mokkoroodhaaf kana isaanii fedhe. Kufriifi dhara isaan uumanii waliin isaan dhiisi. Dhimma isaan hin godhatin.

(113) Akka qalbiin warra aakhiraatti hin amannee gara waan gariin isaanii gariitti waswaasuutti dabu, lubbuu isaaniitiif isa qeebalan, isheedhaaf isa jaalatanuufi yakka isaan carraaqqataaran akka carraaqqataniifi.

(114) Yaa ergamichaa! Mushrikoota warra waan biraa Rabbii waliin gabbaranuun 'sila ani jidduu keenyaafi keessanitti wanti Rabbiin malee jiru murteessaa ta'uu qeebaluun ni yaadamaa?' jedhi. Rabbiin isatu waan hunda addeessaa godhee Qur'aana buuse. Abbootiin kitaabaa waan kitaaba isaanii keessatti arganiif jecha Qur'aanni haqa of keessatti qabatee Rabbii kee biraa sirratti buufamee ni beeku. Waan nuti wahyii sitti goone warra shakku irraa hin ta'in.

(115) Qur'aanni oduu keessatti dhugaa murtii keessatti immoo haqaan guutamaadha. Haasaa Rabbii wanti jijjiiru hin jiru. Inni dubbii gabroottan Isaa dhaga'aa ishee beekaadha. Ishee irraa homaa Isa hin dhokatu. Namoota dubbii isaa jijjiiruuf deeman mindeessuuf jira.

(116) Yaa ergamichaa! Odoo ati namoota dachii irraa baay'eedhaan ajajamtee amantii Rabbii irraa si jallisu. Aadaan Rabbii yeroo baay'ee haqni namoota xiqqoo waliin taati. Namoonni baay'een yaada ragaa hin qabne hordofu. Sunis yeroo wanti isaan gabbaran kortoo ta'ee gara Rabbitti isaan dhiheessaa yaadanuudha. Isaan kana keessatti ni kijiban.

(117) Yaa ergamichaa! Gooftaan kee namoota karaa Isaa irraa jallatan ni beeka. Warra qajeelanis ni beeka. Sanarraa homaa isa hin dhokatu.

(118) Yaa namootaa! Yoo kan dhugaadhaan Rabbitti amantan taataniif waan yeroo gorra'amu maqaan Rabbii irratti dubbatame nyaadhaa.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Kaayyoon gabrichaa guddaan haqa hordofuu, karaa Rabbiin ibseen ishee barbaaduu, sanaan hojjachuufi isa hordofuu keessatti gargaarsa Rabbii Isaa barbaaduudha.
- Qur'aanni haqummaa isaa irraa mu'uminni xiqqaachuu waliin wallaalumaafi jallina gara ummata baay'eetti hirkise.
- Aadaa Rabbii keessaa tokko diina namaafi jinnii irraa ta'e nabiyyootaafi hordoftoota isaaniitiin mokkoruudha. Haqni dhara faallaa isaatiin beekama.
- Qur'aanni oduu isaa keessatti dhugaa, murtii isaa keessatti haqa. Oduu isaa keessatti wanti qabatama faallessuufi murtii isaa keessattis wanti haqa faalleesu hin argamu.

وَمَا لَكُمۡ أَلَّا تَأۡكُلُواْ مِمَّا ذُكِرَ ٱسۡمُ ٱللَّهِ عَلَيۡهِ وَقَدۡ فَصَّلَ
لَكُم مَّا حَرَّمَ عَلَيۡكُمۡ إِلَّا مَا ٱضۡطُرِرۡتُمۡ إِلَيۡهِۗ وَإِنَّ كَثِيرٗا
لَّيُضِلُّونَ بِأَهۡوَآئِهِم بِغَيۡرِ عِلۡمٍۚ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعۡلَمُ بِٱلۡمُعۡتَدِينَ
١١٩ وَذَرُواْ ظَٰهِرَ ٱلۡإِثۡمِ وَبَاطِنَهُۥٓۚ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكۡسِبُونَ ٱلۡإِثۡمَ
سَيُجۡزَوۡنَ بِمَا كَانُواْ يَقۡتَرِفُونَ ١٢٠ وَلَا تَأۡكُلُواْ مِمَّا لَمۡ
يُذۡكَرِ ٱسۡمُ ٱللَّهِ عَلَيۡهِ وَإِنَّهُۥ لَفِسۡقٞۗ وَإِنَّ ٱلشَّيَٰطِينَ لَيُوحُونَ
إِلَىٰٓ أَوۡلِيَآئِهِمۡ لِيُجَٰدِلُوكُمۡۖ وَإِنۡ أَطَعۡتُمُوهُمۡ إِنَّكُمۡ لَمُشۡرِكُونَ
١٢١ أَوَمَن كَانَ مَيۡتٗا فَأَحۡيَيۡنَٰهُ وَجَعَلۡنَا لَهُۥ نُورٗا يَمۡشِي بِهِۦ
فِي ٱلنَّاسِ كَمَن مَّثَلُهُۥ فِي ٱلظُّلُمَٰتِ لَيۡسَ بِخَارِجٖ مِّنۡهَاۚ كَذَٰلِكَ
زُيِّنَ لِلۡكَٰفِرِينَ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ١٢٢ وَكَذَٰلِكَ جَعَلۡنَا
فِي كُلِّ قَرۡيَةٍ أَكَٰبِرَ مُجۡرِمِيهَا لِيَمۡكُرُواْ فِيهَاۖ وَمَا
يَمۡكُرُونَ إِلَّا بِأَنفُسِهِمۡ وَمَا يَشۡعُرُونَ ١٢٣ وَإِذَا جَآءَتۡهُمۡ
ءَايَةٞ قَالُواْ لَن نُّؤۡمِنَ حَتَّىٰ نُؤۡتَىٰ مِثۡلَ مَآ أُوتِيَ رُسُلُ ٱللَّهِۘ ٱللَّهُ
أَعۡلَمُ حَيۡثُ يَجۡعَلُ رِسَالَتَهُۥۗ سَيُصِيبُ ٱلَّذِينَ أَجۡرَمُواْ صَغَارٌ
عِندَ ٱللَّهِ وَعَذَابٞ شَدِيدُۢ بِمَا كَانُواْ يَمۡكُرُونَ ١٢٤

(119) Yaa Mu'uminootaa! Odoo Rabbiin waan haraama isinirratti godhe kan yoo rakkifamtan malee irraa fagaachuun dirqama isinirratti ta'u isinitti himee jiruu maalumatu waan maqaan Rabbii irratti dubbatame nyaachuu isin dhorge? Rakkoo yoo ta'e isheen waan dhorgame halaala gooti. Mushrikoonni baay'een wallaaluma isaanii irraa kan ka'e hordoftoota isaanii yaada isaanii fokkataadhaan haqa irraa fageessu. Kunis yeroo du'aa Rabbiin haraama godhe halaala godhanii waan Rabbiin halaala godhe kan akka 'albahiiraa', 'alwasiilaa', 'alhaamii'fi kan biroo haraama godhanuudha. Yaa ergamichaa! Rabbiin kee warra daangaa isaa taran sirriitti beeka. Sanarrattis isaan mindeessuuf jira.

(120) Yaa namootaa! Dirreettis ta'ee iccitiidhaan yakka hojjachuu dhiisaa. Warra dirreetti yookiin iccitiidhaan yakka hojjatan, waan isaan hojjatan irratti Rabbiin isaan mindeessuuf jira.

(121) Yaa Muslimootaa! Waan maqaan Rabbii irratti hin dubbatamin maqaan biraa irratti dubbatamee dubbatamuu baatee hin nyaatinaa. Isarraa nyaachuun ajaja Rabbii irraa bahuudha. Shayxaanonni jaalalloo isaaniitti akka isaan waa'ee du'aa nyaachuu keessatti isiniin falmanuuf jecha waswaasu. Yaa Muslimootaa! Yoo waan isaan du'aan halaala jechuuf fidan keessatti isaaniin ajajamtaniif, isiniifi isaan shirkii keessatti wal qixa taataniittu.

(122) Sila namni odoo Rabbiin isa hin qajeelchin kufriifi yakka keessa turuudhaan du'aa ta'ee gara iimaanaa, beekumsaafi Rabbiin buluutti isa qajeelchuudhaan jiraachifne, nama dukkana kufrii, wallaalumaafi yakkaa keessa jiru kan karaan isarratti wal fakkaattee seensi itti dukkanooftee ishee keessaa bahuu hin dandeenyeen wal qixa ta'aa? Akkuma mushrikoota kanaaf wanti isaan hojjataaran kan akka shirkii, du'aa nyaachuufi dharaan falmuu itti bareechame kaafirootaaf yakki isaan hojjatan isaanitti bareeffame.

(123) Fakkiin waan mushrikoota Makkaah irraa argame kan akka karaa Rabbii irraa dhorguu, akkuma kana ganda hunda keessayyuu matootiifi qondaaltota gara shayxaanaatti namoota waamuuf, ergamootaafi hordoftoota isaaniitiin loluuf tooftaa baasan goonee jirra. Tooftaan isaanii qabatamaan garuma isaaniitti deebi'a. Garuu isaan sababa wallaalumaafi fedhii hordofuutiin sana hin hubatanu.

(124) Yeroo gurguddoo kaafirootaatti keeyyanni Rabbiin buuse wahii dhufe, hanga Rabbiin ergamummaa fakkii waan nabiyyootaaf kennee nuuf kennutti hin amannu jedhan. Rabbiinis 'nama ergamummaafi isheedhaan dhaabbachuuf malu sirriittin beeka; kanaafuu nabiyyummaafi ergamummaadhaaf isaan filata' jechuun isaanirratti deebise. Quuftota kana sababa boona isaanii xinneenyaafi salphina, sababa kufrii isaanii adabbii cimaatu isaan qabata.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Bu'uurri wantootaafi nyaataa halaala; yoo sharii'aa irraa wanti dhorgu hin dhufin halaalummaa sanarratti hafa.
- Namni amantii keessatti waan hin beekne haasa'e yookiin waan haqa ta'uufi dhara ta'uu isaa adda hin beeknetti nama yaame inni daangaa taraa lubbuu isaa miidhaadha. Namni odoo fatwaaf hin ga'in fatwaa godhe hundinuu akkuma kana.
- Bu'aan Mu'uminaa mataa isaa irratti hin dhaabbattu; namoota biraattis ni tarti.

فَمَن يُرِدِ ٱللَّهُ أَن يَهۡدِيَهُۥ يَشۡرَحۡ صَدۡرَهُۥ لِلۡإِسۡلَٰمِۖ وَمَن
يُرِدۡ أَن يُضِلَّهُۥ يَجۡعَلۡ صَدۡرَهُۥ ضَيِّقًا حَرَجٗا كَأَنَّمَا
يَصَّعَّدُ فِي ٱلسَّمَآءِۚ كَذَٰلِكَ يَجۡعَلُ ٱللَّهُ ٱلرِّجۡسَ عَلَى ٱلَّذِينَ
لَا يُؤۡمِنُونَ ١٢٥ وَهَٰذَا صِرَٰطُ رَبِّكَ مُسۡتَقِيمٗاۗ قَدۡ فَصَّلۡنَا
ٱلۡأٓيَٰتِ لِقَوۡمٖ يَذَّكَّرُونَ ١٢٦ ۞ لَهُمۡ دَارُ ٱلسَّلَٰمِ عِندَ الحِزۡبُ ١٥
رَبِّهِمۡۖ وَهُوَ وَلِيُّهُم بِمَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ١٢٧ وَيَوۡمَ يَحۡشُرُهُمۡ
جَمِيعٗا يَٰمَعۡشَرَ ٱلۡجِنِّ قَدِ ٱسۡتَكۡثَرۡتُم مِّنَ ٱلۡإِنسِۖ وَقَالَ
أَوۡلِيَآؤُهُم مِّنَ ٱلۡإِنسِ رَبَّنَا ٱسۡتَمۡتَعَ بَعۡضُنَا بِبَعۡضٖ وَبَلَغۡنَآ
أَجَلَنَا ٱلَّذِيٓ أَجَّلۡتَ لَنَاۚ قَالَ ٱلنَّارُ مَثۡوَىٰكُمۡ خَٰلِدِينَ فِيهَآ
إِلَّا مَا شَآءَ ٱللَّهُۗ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٞ ١٢٨ وَكَذَٰلِكَ نُوَلِّي
بَعۡضَ ٱلظَّٰلِمِينَ بَعۡضَۢا بِمَا كَانُواْ يَكۡسِبُونَ ١٢٩
يَٰمَعۡشَرَ ٱلۡجِنِّ وَٱلۡإِنسِ أَلَمۡ يَأۡتِكُمۡ رُسُلٞ مِّنكُمۡ
يَقُصُّونَ عَلَيۡكُمۡ ءَايَٰتِي وَيُنذِرُونَكُمۡ لِقَآءَ يَوۡمِكُمۡ
هَٰذَاۚ قَالُواْ شَهِدۡنَا عَلَىٰٓ أَنفُسِنَاۖ وَغَرَّتۡهُمُ ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَا
وَشَهِدُواْ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمۡ أَنَّهُمۡ كَانُواْ كَٰفِرِينَ ١٣٠

(125) Rabbiin nama qajeelchuuf fedhe qoma isaa ballisee Islaamaaf isa qopheessa. Nama haqatti isa qajeelchuu hin fedhin immoo qoma isaa haqa qeebaluu irraa akkaan dhiphaa godha. Kanaan akka namichi qaama isaatiin gara samii ol koruu dadhabu haqqiin qalbii isaa seenuu dadhaba. Rabbiin akkuma haala jallattootaa dhiphina cimaa kana keessa taasise adabbiis warra hin amanin irratti taasisa.

(126) Yaa ergamichaa! Amantiin inni nuti siif karaa goone kun karaa qajeelaa isa jallinni keessa hin jirreedha. Namoota hubannoo ittiin Rabbirraa hubataniif keeyyattoota ibsineerra.

(127) Isaaniif biyya jannataa kan ishee keessatti rakkoo hunda irraa nagaa ta'antu jira. Mindaa hojii gaarii isaan hojjataa turaniitiif jecha Rabbiin tumsaafi gargaaraa isaaniiti.

(128) Yaa ergamichaa! Guyyaa Rabbiin namootaafi jinnii walitti qabee ergasii Rabbiin 'yaa garee jinnii namoota jallisuufi karaa Rabbii irraa isaan deebisuu baay'iftaniittu' jedha. Hordoftoonni isaanii namarraa ta'e Rabbiif deebisuu keessatti 'yaa Rabbii keenya! Hundi keenyayyuu hiriyaa isaatti fayyadameera. Jinniin namoonni isaaniin ajajamuudhaan itti fayyadaman. Namoonni immoo waan fedhii isaanii argachuudhaan itti fayyadaman. Baallama isa ati nuuf baallamte geenye. Inni Guyyaa Qiyaamaati' jedhe. Rabbiin ni jedhe: 'ibiddi ishee keessatti hafoo taatanii qubannaa keessani; waan Rabbiin fedhe kan hanga isaan qabrii irraa kaafamanii gara jahannamaa deeman qofti odoo haftuu. ' Yeroon isheen Rabbiin siinoo baase ishee kana. Yaa ergamichaa! Rabbiin kee murtiifi gocha isaa keessatti ogeessa; gabroottan isaas beekaadha. Warra ibidda haqa godhatu ni beeka.

(129) Akkuma garii finciltoota jinnii irraa ta'an namoota garii haa jallisaniidhaaf irratti moosifne zaalima hundarrattuu zaalima hamtuutti isa kakaasuufi khayrii irraa isa dhorgu moosifna. Kun immoo mindaa hamtuu isaan hojjataa turaniiti.

(130) Guyyaa Qiyaamaa isaaniin jedha: 'yaa garee namaafi jinnii! Ergamoonni isin irraa, namarraa ta'an kan waan Rabbiin isaanirratti buuse isinirratti dubbisaniifi wal gahii keessan harraa kana isin dinniinan isinitti hin dhufnee?' Isaanis 'eeyyeen guyyaa harraa kana ergamoonni kee nutti dhufuu amanneerra; wal gahii guyyaa harraattis amanneerra. Garuu duraan ergamoota keetiifi wal gahii harraa kijibsiifneerra' jedhan. Jiruun addunyaa faaya, bareedinaafi qananii ishee keessa jiruun isaan gowwoomsite. Isaan addunyaa irratti Rabbiifi ergamoota Isaatti kaafira ta'uu isaanii ofirratti mirkaneessan. Mirkaneessuufi amanuun isaanii kun waan yeroon isaa darbeef homaa isaan hin fayyadu.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Qajeelumaafi jallinni Rabbiin biraayi; isaan lamaanuu erga fedhii Rabbiitii fedhii gabrichaatiin argamu.
- Rabbiin sadarkaa hojii gaarii isaaniitiin mu'uminootaaf aanaadha; hanguma hojiin gaariin isaanii dabalattuun jaalalli Rabbii isaaniif dabala.
- Aadaa Rabbii irraa tokko zaalimoota hundarrattuu zaalima biraa moosisa. Innis khayrii irraa isa dhorgeeti hamtuutti isa kakaasa.

ذَٰلِكَ أَن لَّمْ يَكُن رَّبُّكَ مُهْلِكَ ٱلْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا
غَٰفِلُونَ ١٣١ وَلِكُلٍّ دَرَجَٰتٌ مِّمَّا عَمِلُوا۟ ۚ وَمَا رَبُّكَ
بِغَٰفِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ١٣٢ وَرَبُّكَ ٱلْغَنِىُّ ذُو ٱلرَّحْمَةِ ۚ
إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَسْتَخْلِفْ مِنۢ بَعْدِكُم مَّا
يَشَآءُ كَمَآ أَنشَأَكُم مِّن ذُرِّيَّةِ قَوْمٍ ءَاخَرِينَ ١٣٣
إِنَّ مَا تُوعَدُونَ لَءَاتٍ ۖ وَمَآ أَنتُم بِمُعْجِزِينَ ١٣٤ قُلْ يَٰقَوْمِ
ٱعْمَلُوا۟ عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّى عَامِلٌ ۖ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ
مَن تَكُونُ لَهُۥ عَٰقِبَةُ ٱلدَّارِ ۗ إِنَّهُۥ لَا يُفْلِحُ ٱلظَّٰلِمُونَ ١٣٥
وَجَعَلُوا۟ لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ ٱلْحَرْثِ وَٱلْأَنْعَٰمِ نَصِيبًا
فَقَالُوا۟ هَٰذَا لِلَّهِ بِزَعْمِهِمْ وَهَٰذَا لِشُرَكَآئِنَا ۖ فَمَا كَانَ
لِشُرَكَآئِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى ٱللَّهِ ۖ وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ
يَصِلُ إِلَىٰ شُرَكَآئِهِمْ ۗ سَآءَ مَا يَحْكُمُونَ ١٣٦ وَكَذَٰلِكَ
زَيَّنَ لِكَثِيرٍ مِّنَ ٱلْمُشْرِكِينَ قَتْلَ أَوْلَٰدِهِمْ
شُرَكَآؤُهُمْ لِيُرْدُوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا۟ عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ ۖ
وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ مَا فَعَلُوهُ ۖ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ١٣٧

131 Kun ergamoota gara namootaafi jinnii erguudhaan akka isaan odoo ergamaan isaanitti hin ergamin miidhaa hojjataniin hin adabamneef uzrii fixuudha. Ummata kamuu odoo ergamaa isaanitti hin ergin hin adabnu.

132 Hunda isaaniitiifuu qixa hojii isaaniitiin sadarkaan ni jira. Hamtuun baay'eefi xiqqoon wal hin qixxaawu. Akkuma mindaan warra hojii gaarii hojjatanuu wal hin qixxaanneeti. Rabbiin kee waan isaan hojjatan dagataa hin taane. Inumaa inni isa argaadha. Homaa isa hin dhokatu. Hojii isaanii irratti isaan mindeessuuf jira.

133 Yaa ergamichaa! Rabbiin kee gabroota Isaa irraa dureessa. Isaanitti hin haajomu. Ibaadaa isaaniittis hin haajomu. Kufriin isaaniis Isa hin miidhu. Kana waliin inni abbaa rahmataati. Yaa gabroota yakkamtootaa! Rabbiin odoo isin halaakkuu fedhee silaa hundeedhaan isin dhabamsiisa. Booda isin halaakee akkuma namoota gosa biraa irraa isin argamsiise namoota isatti amananuufi isaan bulan abbaa fedhe uuma.

134 Yaa kaafirootaa! Kaafamuun, Rabbiin biratti walitti qabamuun, qormaanniifi adabbiin isin ittiin dinniinamaartan hunduu ni argama hafiinsa hin qabu. Baqaanillee Rabbii keessan jalaa hin miliqxanu. Inni sammuu keessan qabaadha; adabbii isaatiin isin adaba.

135 Yaa ergamichaa! 'yaa ummata kiyya kufriifi jallina irra jirtan irra turaa. Uzrii fixee ergaa isiniin gahuudhaan ragaa ifaa isinirratti dhaabeera. Kufriifi jallina keessan irraa dhimma hin qabaadhu. Inumaa haqan irra jiru irrattin gadi dhaabadha. Nama addunyaatti tumsa argatu, dachii dhaaluufi aakhiraan isaaf ta'u arguuf jirtu' jedhi. Mushrikoonni addunyaafi aakhiraattis hin milkaa'anu. Addunyaa irratti yoo hanga fedhan qanani'anis booddeen isaanii hoongoodha.

136 Mushrikoonni waan hin jirre uumanii waan Rabbiin uume qonnaafi beelladoota irraa qooda Isaaf godhan. Inni kan Rabbiiti jedhanii falman. Qooda biraa immoo sanama isaaniitiif taasisan. Wanti isaan gabbaramtoota isaaniitiif kaa'an waan Rabbiin karaa godhe kan akka hiyyeessaaf kennuutiif hin oolu. Wanti isaan Rabbiif qoodanii kaa'an immoo gara gabbaramtoota isaaniitti dhaqqabee bu'aa isheetiif oola. Murtiifi qoonni isaanii akkaan fokkate.

137 Shayxaanni akkuma gocha jallaa kana mushrikootaaf bareeche baay'ee mushrikootaatiif shayxaanni shariika isaanii ta'e hiyyummaa sodaaf ilmaan isaanii ajjeesuu bareeche. Kunis nafsii Rabbiin haqaan malee baasuu haraama godhe ajjeesuu keessa seensisuudhaan isaan halaakkuufi amantii isaanii isaan irratti wal makuudhaafi. Odoo Rabbiin kana dhiisuu isaanii fedhee silaa hin hojjatanu ture. Garuu inni kana iccitii guddaadhaaf fedhe. Yaa ergamichaa! Mushrikoota kana kijiba isaan Rabbirratti uumanii waliin dhiisi. Sun homaa si hin miidhu. Dhimma isaanii gara Rabbitti dhiisi.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Ummanni hojii khayriifi yakkaa keessatti wal cacaaluun sadarkaa mindaafi adabbii keessatti wal dhabuu isaanii murteessa.
- Rabbiin mushrikoota waa torban arrabse: hoongoo, gowwummaa, beekumsa dhabuu, waan Rabbiin halaala godhe haraamsuufi Rabbirratti kijiba uumuu, jallinaafi qajeeluu dhabuudha. Kun waa torba. Tokko tokkoon isheetuu isaan arrabsiisuuf geessuudha.
- Shayxaana hordofuun uumama namaa jijjiiree waan fokkataa akka ilmaan ajjeesuufi sanama Rabbitti qixxeessuutiin nama gaha.

وَقَالُواْ هَٰذِهِۦٓ أَنۡعَٰمٞ وَحَرۡثٌ حِجۡرٞ لَّا يَطۡعَمُهَآ إِلَّا مَن نَّشَآءُ
بِزَعۡمِهِمۡ وَأَنۡعَٰمٌ حُرِّمَتۡ ظُهُورُهَا وَأَنۡعَٰمٞ لَّا يَذۡكُرُونَ
ٱسۡمَ ٱللَّهِ عَلَيۡهَا ٱفۡتِرَآءً عَلَيۡهِۚ سَيَجۡزِيهِم بِمَا كَانُواْ
يَفۡتَرُونَ ١٣٨ وَقَالُواْ مَا فِي بُطُونِ هَٰذِهِ ٱلۡأَنۡعَٰمِ خَالِصَةٞ
لِّذُكُورِنَا وَمُحَرَّمٌ عَلَىٰٓ أَزۡوَٰجِنَاۖ وَإِن يَكُن مَّيۡتَةٗ
فَهُمۡ فِيهِ شُرَكَآءُۚ سَيَجۡزِيهِمۡ وَصۡفَهُمۡۚ إِنَّهُۥ حَكِيمٌ
عَلِيمٞ ١٣٩ قَدۡ خَسِرَ ٱلَّذِينَ قَتَلُوٓاْ أَوۡلَٰدَهُمۡ سَفَهَۢا بِغَيۡرِ
عِلۡمٖ وَحَرَّمُواْ مَا رَزَقَهُمُ ٱللَّهُ ٱفۡتِرَآءً عَلَى ٱللَّهِۚ قَدۡ ضَلُّواْ
نصف الحزب ١٥ وَمَا كَانُواْ مُهۡتَدِينَ ١٤٠ ۞ وَهُوَ ٱلَّذِيٓ أَنشَأَ جَنَّٰتٖ
مَّعۡرُوشَٰتٖ وَغَيۡرَ مَعۡرُوشَٰتٖ وَٱلنَّخۡلَ وَٱلزَّرۡعَ مُخۡتَلِفًا
أُكُلُهُۥ وَٱلزَّيۡتُونَ وَٱلرُّمَّانَ مُتَشَٰبِهٗا وَغَيۡرَ مُتَشَٰبِهٖۚ
كُلُواْ مِن ثَمَرِهِۦٓ إِذَآ أَثۡمَرَ وَءَاتُواْ حَقَّهُۥ يَوۡمَ حَصَادِهِۦۖ
وَلَا تُسۡرِفُوٓاْۚ إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلۡمُسۡرِفِينَ ١٤١ وَمِنَ ٱلۡأَنۡعَٰمِ
حَمُولَةٗ وَفَرۡشٗاۚ كُلُواْ مِمَّا رَزَقَكُمُ ٱللَّهُ وَلَا تَتَّبِعُواْ
خُطُوَٰتِ ٱلشَّيۡطَٰنِۚ إِنَّهُۥ لَكُمۡ عَدُوّٞ مُّبِينٞ ١٤٢

(138) Mushrikoonni kijibaafi cubbuudhaan ‘kun beelladaafi qonna namoota nuti feene warra sanama eeganuufi kkf’n malee kan biroo nyaachuun dhorgaati; kun immoo beellada dugda ishee irra taa’uun haraamomteedha; isheerra hin taa’amu ittis hin fe’amu. Isaanis: ‘albahiiraa’, ‘assaa’ibaa’fi ‘alhaamii’dha. Kan biroo beellada yeroo gorra’amtu maqaan Rabbii irratti hin dubbatamneedha’ jedhan. Kana hundaawuu Rabbiin biraayi jechuun kijiba uuman. Rabbiin sababa isaan kijiba uumaa turaniif jecha adabbii isaatiin isaan adabuuf jira.

(139) Ammas ‘wanti garaa saa’ibaafi bahiiraa kana keessa jiru yoo fayyaa ta’ee dhalateef dhiirotii keenyaaf halaala; dubartii keenyaaf immoo haraama. Yoo du’aan baheef immoo dhiiraafi dubartiin ishee keessatti wal qixa’ jedhan. Jecha isaanii kanaan Rabbiin waan isaaniif malu isaan mindeessuuf jira. Inni sharii’aafi gocha Isaa keessatti ogeessa. Isaan beekaadhas.

(140) Warri sababa hirrina sammuu isaanii ilmaan isaanii ajjeesan, beelladoota irraa waan Rabbiin isaaniif kenne kijiba Rabbitti hirkisanii isaanirratti haraama godhan halaakamaniiru. Dhugumatti karaa sirrii irraa jallataniiru; gara ishee kan qajeelan hin taane.

(141) Rabbiin isa ashaakiltii dachii irra yaatu jirmarra hin dhaabbanneefi kan jirma irra dhaabbatullee uumeedha. Nakhliis Isatu uume. Qonnaas kan fireen isaa bocaafi dhandhamaan wal dhabu uume. Inni Isa zaytuunaafi rummaana baalli isaanii wal fakkaatuufi dhandhamni isaanii wal hin fakkaanne uumeedha. Yaa namootaa fuduraa isaa irraa ogga inni godhate nyaadhaa; guyyaa haammannaa isaas zakaa isaa kennaa. Arjoomaafi nyaata keessattis daangaa sharii’aa hin tarinaa. Rabbiin warra daangaa Isaa taran hin jaalatu. Inni isaan kana hundaa uume Isatu gabroota Isaatiif halaala godhe. Mushrikoonni isa haraamsuu hin danda’anu.

(142) Rabbiin Isatu beelladoota irraa waan irra taa’uuf mijaa’u kan akka gaala gurguddoo uume; akkasumas waan hin mijoofne kan akka gaala xixiqqoofi busaa’ee uume. Yaa namootaa! Wantoota kana irraa waan Rabbiin halaala isiniif godhe nyaadhaa. Akka mushrikoonni godhan waan Rabbiin haraama godhe halaala gochuufi waan inni halaala godhe haraama gochuu keessatti faana shayxaanaa hin hordofinaa. Shayxaanni isiniif diina diinummaan isaa ifa galaadha. Isin Rabbiin finciluu keessan fedha.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Fedhiin lubbuu sababa waan Rabbiin halaala godhe haraama gochuufi waan inni haraama godhee halaala gochuuti.
- Guyyaa haammannaa qonnaafi fuduraa irratti zakaan dirqama ta’a. Garuu sanaan dura irraa nyaachuun ni ta’a. Sun yeroo zakaa itti hin herregamu.
- Nyaataafi arjooma keessatti daangaa taruun maleetti gaggaarii waan Rabbiin namaaf kenneetti fayyadamuun ni eeyyamama.

ثَمَٰنِيَةَ أَزۡوَٰجٖۖ مِّنَ ٱلضَّأۡنِ ٱثۡنَيۡنِ وَمِنَ ٱلۡمَعۡزِ ٱثۡنَيۡنِۗ
قُلۡ ءَآلذَّكَرَيۡنِ حَرَّمَ أَمِ ٱلۡأُنثَيَيۡنِ أَمَّا ٱشۡتَمَلَتۡ عَلَيۡهِ
أَرۡحَامُ ٱلۡأُنثَيَيۡنِۖ نَبِّـُٔونِي بِعِلۡمٍ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ ١٤٣
وَمِنَ ٱلۡإِبِلِ ٱثۡنَيۡنِ وَمِنَ ٱلۡبَقَرِ ٱثۡنَيۡنِۗ قُلۡ ءَآلذَّكَرَيۡنِ
حَرَّمَ أَمِ ٱلۡأُنثَيَيۡنِ أَمَّا ٱشۡتَمَلَتۡ عَلَيۡهِ أَرۡحَامُ ٱلۡأُنثَيَيۡنِۖ
أَمۡ كُنتُمۡ شُهَدَآءَ إِذۡ وَصَّىٰكُمُ ٱللَّهُ بِهَٰذَاۚ فَمَنۡ
أَظۡلَمُ مِمَّنِ ٱفۡتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبٗا لِّيُضِلَّ ٱلنَّاسَ بِغَيۡرِ
عِلۡمٍۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ ١٤٤ قُل لَّآ أَجِدُ
فِي مَآ أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَىٰ طَاعِمٖ يَطۡعَمُهُۥٓ إِلَّآ أَن يَكُونَ
مَيۡتَةً أَوۡ دَمٗا مَّسۡفُوحًا أَوۡ لَحۡمَ خِنزِيرٖ فَإِنَّهُۥ رِجۡسٌ أَوۡ
فِسۡقًا أُهِلَّ لِغَيۡرِ ٱللَّهِ بِهِۦۚ فَمَنِ ٱضۡطُرَّ غَيۡرَ بَاغٖ وَلَا عَادٖ
فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ ١٤٥ وَعَلَى ٱلَّذِينَ هَادُواْ حَرَّمۡنَا
كُلَّ ذِي ظُفُرٖۖ وَمِنَ ٱلۡبَقَرِ وَٱلۡغَنَمِ حَرَّمۡنَا عَلَيۡهِمۡ
شُحُومَهُمَآ إِلَّا مَا حَمَلَتۡ ظُهُورُهُمَآ أَوِ ٱلۡحَوَايَآ أَوۡ مَا ٱخۡتَلَطَ
بِعَظۡمٖۚ ذَٰلِكَ جَزَيۡنَٰهُم بِبَغۡيِهِمۡۖ وَإِنَّا لَصَٰدِقُونَ ١٤٦

143 Waa saddeet isiniif uume. Hoolota irraa lama: kormafi dhalaa, re'oota irraas lama uume. Yaa ergamichaa! Mushrikootaan 'sila Rabbiin korma lamaan sababa kormummaa isaanii haraama godhee?' jedhi. Yoo isaan eeyyeen jedhaniif 'maaliif dhalaa haraama gootanree?' jedhiin. Moo 'dhalaa lamaaniyi sababa dhalaa ta'uu isaanii haraama godhe?' jedhi. Yoo isaan tole jedhaniif 'maaliif korma lamaan haraama gootanree?' jedhi. 'Moo waanuma gadaamessi dhalaa baate hunda sababa gadaamessi baateef haraama godhe?' jedhi. Yoo isaan tole jedhaniif 'maaliif waan gadaamessi baate yeroo tokko korma haraama gochuun yeroo biraa immoo dhalaa haraama gochuudhaan adda baaftan? Yaa mushrikootaa yoo kan haraamummaan isaanii Rabbiin biraa dhufe jettan keessatti dhugaa taataniif beekumsa sirrii irratti hirkattan natti himaa' jedhi.

144 Saddeettan keessaa kan hafan gaala irraa gosa lamaafi loon irraa gosa lama. Yaa ergamichaa! Mushrikootaan 'sila Rabbiin waan haraama godhe korma ta'uu isaatiif moo, dhalaa ta'uudhaaf moo isa gadaamessi dhalaa isa baateefi? Moo isin yaa mushrikootaa waan jedhaartan kana irratti ogga Rabbiin haraama ta'uu waan isin haraama gootan kanaa isiniif dhaamu isin hirmaattanii turtan?' jedhi. Nama beekumsa itti hirkatuun maleetti namoota karaa sirrii irraa jallisuuf jecha kijiba Rabbirratti uume yookiin haraamummaa waan Inni haraama hin godhinii Isatti hirkise irra namni miidhaa guddaa akkaan hojjate hin jiru. Warra kijiba Rabbirratti uumuudhaan miidhaa raawwatan Rabbiin hin qajeelchu.

145 Yaa ergamichaa! Waan Rabbiin wahyii natti buuse keessatti waan gorraasuun maleetti du'e, dhiiga dhangala'aa, foon booyyee ta'e inni najasa yookiin waan maqaa Rabbiitiin ala jiru kan akka sanamaatiin gorra'ame malee haraama hin argu. Nama rakkoon cimaan kan akka beela hamaa waan haraama ta'e kana nyaachuutti isa dirqisiise odoo isa nyaachuudhaan gammaduu hin barbaadin yookiin nyaata keessatti hanga dirqamaa hin tarin nyaate diliin isarra hin jiru. Yaa ergamichaa! Rabbiin kee nama dhiphateef yoo inni irraa nyaate araaramaa mararfataadha. Rabbiin yeroma waan ummata kanarratti haraama godhe dubbate waan yahuudota irratti haraama godhe dubbate. Kunis akka wanti mushrikoonni beellada irraa haraama godhan waan Rabbiin biraa dhuferratti hirkachuu odoo hin taane sana keessatti haasaa shayxaanaa irratti hirkachuudhaan ta'e ibsuudhaaf.

146 Yahuudota irratti waan qubbeetiin isaanii addaan hin baane kan akka gaalaa haraama goone. Moora looniifi busaa'ee isaanirratti haraama goone. Garuu wanti dugda isheetti maxxane, yookiin wanti marrimaan ishee qabatte yookiin wanti lafee akka cinaachaatti maxxane qofti odoo hafuu. Waan kana haraama isaanirratti godhuun mindaa miidhaa raawwachuu isaaniiti. Nuti waan dubbanne hunda keessattuu dhugaa dubbattoota.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Keeyyattoota kana keessa ibsa beekumsaa keessatti wal falmuu, yaadaafi qiyaasaan dubbachuu mirkaneessuutu jira.
- Wahyiifi wanti wahyii irraa hubatamu, isa qofatu kallattii halaalaafi haraama adda baafataniidha.
- Miidhaa irraa tokko namni tokko odoo yaada isaatiin wanti inni himaaru diiniif bu'aa qaba kan jedhutti hin dabin fatwaa gochuudha.
- Rahmata Rabbiin gabroota irratti oole irraa tokko yeroo dhiphinaa haraama nyaachuu eeyyamuudha.

فَإِن كَذَّبُوكَ فَقُل رَّبُّكُمۡ ذُو رَحۡمَةٖ وَٰسِعَةٖ وَلَا يُرَدُّ
بَأۡسُهُۥ عَنِ ٱلۡقَوۡمِ ٱلۡمُجۡرِمِينَ ١٤٧ سَيَقُولُ ٱلَّذِينَ أَشۡرَكُواْ
لَوۡ شَآءَ ٱللَّهُ مَآ أَشۡرَكۡنَا وَلَآ ءَابَآؤُنَا وَلَا حَرَّمۡنَا مِن شَيۡءٖۚ
كَذَٰلِكَ كَذَّبَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡ حَتَّىٰ ذَاقُواْ بَأۡسَنَاۗ
قُلۡ هَلۡ عِندَكُم مِّنۡ عِلۡمٖ فَتُخۡرِجُوهُ لَنَآۖ إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا
ٱلظَّنَّ وَإِنۡ أَنتُمۡ إِلَّا تَخۡرُصُونَ ١٤٨ قُلۡ فَلِلَّهِ ٱلۡحُجَّةُ ٱلۡبَٰلِغَةُۖ
فَلَوۡ شَآءَ لَهَدَىٰكُمۡ أَجۡمَعِينَ ١٤٩ قُلۡ هَلُمَّ شُهَدَآءَكُمُ
ٱلَّذِينَ يَشۡهَدُونَ أَنَّ ٱللَّهَ حَرَّمَ هَٰذَاۖ فَإِن شَهِدُواْ فَلَا تَشۡهَدۡ
مَعَهُمۡۚ وَلَا تَتَّبِعۡ أَهۡوَآءَ ٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا وَٱلَّذِينَ
لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡأٓخِرَةِ وَهُم بِرَبِّهِمۡ يَعۡدِلُونَ ١٥٠ ۞ قُلۡ
تَعَالَوۡاْ أَتۡلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمۡ عَلَيۡكُمۡۖ أَلَّا تُشۡرِكُواْ
بِهِۦ شَيۡـٔٗاۖ وَبِٱلۡوَٰلِدَيۡنِ إِحۡسَٰنٗاۖ وَلَا تَقۡتُلُوٓاْ أَوۡلَٰدَكُم
مِّنۡ إِمۡلَٰقٖ نَّحۡنُ نَرۡزُقُكُمۡ وَإِيَّاهُمۡۖ وَلَا تَقۡرَبُواْ ٱلۡفَوَٰحِشَ
مَا ظَهَرَ مِنۡهَا وَمَا بَطَنَۖ وَلَا تَقۡتُلُواْ ٱلنَّفۡسَ ٱلَّتِي حَرَّمَ ٱللَّهُ
إِلَّا بِٱلۡحَقِّۚ ذَٰلِكُمۡ وَصَّىٰكُم بِهِۦ لَعَلَّكُمۡ تَعۡقِلُونَ ١٥١

ثلاثة أرباع الحزب ١٥

147 Yaa ergamichaa! Yoo isaan si kijibsiisanii waan ati Rabbii kee biraa fidde dhugoomsuu didan isaan as waamuuf jecha 'Rabbiin keessan abbaa rahmata guddaati; rahmata isaa irraa kan ka'e isin tursiise; adabbii isinitti hin ariifanne' isaaniin jedhi. Isaan dinniiniis 'adabbiin isaa warra yakkaafi badii hojjatan irraa hin deebifamu' isaaniin jedhi.

148 Mushrikoonni shirkiin isaanii sirrii ta'uu irratti qadara Rabbiitiin ragaa godhachuu keessatti 'odoo Rabbiin nuufi abbootiin keenyallee Isatti homaa qindeessuu dhabuu fedhee silaa hin qindeessinu. Ammas odoo Rabbiin waan nuti haraama goone haraama godhuu dhiisuu fedhee silaa haraama hin goonu turre' jedhan. Fakkiidhuma ragaa isaanii kuftuu kanaatiin warri isaaniin duraas jecha isaanii 'odoo Rabbiin isaan kijibsiisuu keenya fedhuu baatee silaa hin kijibsiifnu ture' jedhuun ergamoota isaanii kijibsiisan. Hanga adabbii keenya isaan irratti buufnaan dhandhamanitti kijibsiisuu isaanii irra turan. Yaa ergamichaa! Mushrikoota kanaan 'sila isin bira ragaan wahii kan Rabbiin shirkii keessan, waan Inni haraama godhe halaala gochuufi waan Inni halaala godhe haraama gochuu keessan jaalachuu Isaa akeeku ni jiraa?' jedhi. Sun isinirraa argamuun qofti inni isin irraa jaalachuudhaaf ragaa miti. Isin kana keessatti yaada wahii malee homaa hordofaa hin jirtanu. Yaanni immoo haqa irraa homaa hin duroomsu. Isin kijibdoota malee homaa miti.

149 Yaa ergamichaa! Mushrikoota kanaan 'yoo ragaa dadhabduu kana malee ragaan biraa isiniif hin jiraanne Rabbiif immoo ragaa murteessituu uzriin keessan hunduu ishee biratti fudhatama hin godhannetu jira' jedhi. Rabbiin hunda keessanuu odoo haqatti qajeelchuu fedhee silaa ni qajeelcha.

150 Yaa ergamichaa! Mushrikoota kana warra waan Rabbiin halaala godhe haraama godhanii Rabbumatu haraama godhee falmanuun 'ragaa keessan ishee Rabbiin wantoota isin haraama gootan kana haraama godheeraa ragaa baatu fidaa' jedhi. Yoo isaan beekumsaan malee Rabbiin kana haraama godheeraa ragaa bahan ragaa isaanii kana hin dhugoomsin. Isheen ragaa kijibaa waan taateef. Fedhii warra keeyyattoota keenya kijibsiisanii waan Rabbiin halaalche harramsanii hin hordofin. Warra aakhiraatti hin amanin hin hordofin. Isaan Rabbii isaaniitti waan biraa qixxeessanii itti qindeessu. Namni naamusni inni Rabbii waliin qabu kana ta'e akkamitti hordofama?

151 Yaa ergamichaa! Namootaan jedhi: 'kottaa waan Rabbiin keessan haraama isinirratti godhen isiniif dubbisa. Uumama Isaa irraa homaa Isatti qindeessuu, haadhaa abbaa isaatti jallachuu, sababa hiyyummaatiin ilmaan keessan ajjeesuu, nuti isiniifi isaan soora waan ta'eef haraama isinirratti godhe. Sagaagala irraa waan mul'ataafi dhokataas hojjachuufi lubbuu ishee Rabbiin haqaan maleetti ajjeesuu haraama godhe ajjeesuu haraama isinirratti godhe. Waan dubbatame kana Rabbiin akka isin Rabbirraa ajajaafi dhorgaa Isaa hubattaniif isiniif dhaame.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Waan dhorgamaa dallansuu Rabbitti nama dhaqqabsiisan irraa eeggachuu, sababni isaas adabbiin Rabbii ummata yakkamtoota irraa hin deebifamu.
- Erga Rabbiin dandeettiifi fedhii waan dirqisiifaman hojjachuu namaa kennee qadara Rabbii ragaa godhachuun miidhaa guddaadha.
- Keeyyattootattiin namni hanguma sammuu Rabbiin isaa kenneetiin ajaja Rabbiitiin dhaabataa akeekti.
- Sagaagalatti dhihaachuu dhorguun hojjachuu dhorguu irra cimaadha. Isheen waan gara sanatti harkisu irraas dhorguu of keessaa qabdi.

وَلَا تَقْرَبُوا۟ مَالَ ٱلْيَتِيمِ إِلَّا بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُۥ ۖ
وَأَوْفُوا۟ ٱلْكَيْلَ وَٱلْمِيزَانَ بِٱلْقِسْطِ ۖ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا
وُسْعَهَا ۖ وَإِذَا قُلْتُمْ فَٱعْدِلُوا۟ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ ۖ وَبِعَهْدِ
ٱللَّهِ أَوْفُوا۟ ۚ ذَٰلِكُمْ وَصَّىٰكُم بِهِۦ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ١٥٢
وَأَنَّ هَٰذَا صِرَٰطِى مُسْتَقِيمًا فَٱتَّبِعُوهُ ۖ وَلَا تَتَّبِعُوا۟ ٱلسُّبُلَ
فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِۦ ۚ ذَٰلِكُمْ وَصَّىٰكُم بِهِۦ لَعَلَّكُمْ
تَتَّقُونَ ١٥٣ ثُمَّ ءَاتَيْنَا مُوسَى ٱلْكِتَٰبَ تَمَامًا عَلَى ٱلَّذِىٓ
أَحْسَنَ وَتَفْصِيلًا لِّكُلِّ شَىْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُم بِلِقَآءِ
رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ١٥٤ وَهَٰذَا كِتَٰبٌ أَنزَلْنَٰهُ مُبَارَكٌ فَٱتَّبِعُوهُ
وَٱتَّقُوا۟ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ١٥٥ أَن تَقُولُوٓا۟ إِنَّمَآ أُنزِلَ ٱلْكِتَٰبُ
عَلَىٰ طَآئِفَتَيْنِ مِن قَبْلِنَا وَإِن كُنَّا عَن دِرَاسَتِهِمْ لَغَٰفِلِينَ
١٥٦ أَوْ تَقُولُوا۟ لَوْ أَنَّآ أُنزِلَ عَلَيْنَا ٱلْكِتَٰبُ لَكُنَّآ أَهْدَىٰ
مِنْهُمْ ۚ فَقَدْ جَآءَكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ ۚ
فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن كَذَّبَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ وَصَدَفَ عَنْهَا ۗ سَنَجْزِى ٱلَّذِينَ
يَصْدِفُونَ عَنْ ءَايَٰتِنَا سُوٓءَ ٱلْعَذَابِ بِمَا كَانُوا۟ يَصْدِفُونَ ١٥٧

152 Qabeenya yatiimaatti hanga inni ga'eessomee of baruun irraa hubatamutti waan bu'aa, faayidaafi dabaluu of keessaa qabuun malee akka hi dhihaanne. Safaraafi madaala keessatti kutuu isinirratti haraama godhe. Inumaa kennaafi fudhannaa keessatti akkasumas gurgurtaafi bittaa keessatti haqummaa dirqama isinitti godhe. Lubbuu kamuu dandeettii isheetii ol hin dirqisiifnu. Safaraafi kkf keessatti wanti dabaluun yookiin hirrisuun hafiinsa hin qabne keessatti ittiin hin qabamtanu. Oduu yookiin ragaa keessatti firooma ilaaluun maleetti waan dhugaan ala jiru isinirratti haraama godhe. Yeroo Rabbiif waadaa seentan yookiin maqaa Rabbiitiin waadaa seentan waadicha diiguu haraama isinirratti godhe. Sana guutuun isinirratti dirqama ta'a. Waan darbe kana Rabbiin akka isin booda keessan yaadattanuuf jecha ajaja jabeeffamaa isin ajaje.

153 Karaa jallataa hordofuus haraama isinirratti godhe. Inumaa karaa sirrii isa jallinni keessa hin jirre hordofuu isinirratti dirqama godhe. Karaan jallinaa adda bahuufi haqarraa jallachuutti isin geessa. Karaa haqaa hordofuun kun isa Rabbiin isiniif dhaameedha. Ajaja Isaa guutuufi dhorgaa Isaa dhiisuudhaan Rabbiin sodaachuu keessan kajeeluudhaani.

154 Booda waan darbe dubbanneetii akka Muusaadhaaf qananii isarratti guutuuf jecha Tawraatiin kennine dubbanna. Kunis mindaa inni hojii gaaromseeti. Akkasumas waan namoonni itti haajoman ibsaa, haqarratti qajeelchaafi rahmata isa goonee akka isaan Guyyaa Qiyaamaa Rabbii isaaniitiin wal qunnamuutti amananii hojii gaariidhaan isaaf qophaa'anuuf buufne.

155 Qur'aanni kun kitaaba nuti barakaa baay'ee kan qabu goonee isa buufneedha. Waan bu'aa addunyaafi amantii of keessaa qabuufi. Waan isa keessatti buufame hordofaa. Gara haqaatti deebi'uu kajeellaaf jecha isa faallessuu irraa eeggadhaa.

156 Yaa mushrikoota Arabaa akka isin 'kan Rabbiin Tawraatiifi Injiiliin buuse yahuudaafi nasaaraa warra nu duraati; kitaaba nurratti hin buufne. Isheen waan lugaa isaaniitiin buuteef nuti kitaaba isaanii dubisuu hin beeknu' hin jenneef buufne.

157 Ammas akka isin 'odoo Rabbiin akka kitaaba isaan irratti buuse nurratti buusee silaa isaan irra qajeelaa taana' hin jenneefi. Dhugumatti Rabbiin Nabiyyii keessan Muhammad (saw) irratti kitaaba afaan keessaniin buuseera. Kun ragaa ifaa, gara haqaa qajeelchaafi ummataaf rahmata. Uzrii dadhabaa hin dhiheeffatinaa. Sababa dharatti hin rarra'inaa. Nama keeyyattoota Rabbii kijibsiisee irraa garagale irra namni miidhaa guddaa hojjate hin jiru. Warra keeyyattoota keenya irraa garagalan ibidda jahannamaa isaan seensisuudhaan adabbii cimaa isaan adabna.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Qabeenya yatiimaatiin socho'uun yoo kan isaaf bu'aa buusu ta'e malee hin eeyyamamu. Qabeenyi isaas erga inni of baree malee itti hin kennamu.
- Karaan jallinaa baay'eedha. Karaa Rabbii qofatu gara ibidda irraa bilisa bahuutti geessa.
- Kitaaba kana barachuufi hojjachuudhaan hordofuun waan rahmata Rabbii argamsiisu isa guddaadha.

هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّآ أَن تَأْتِيَهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ أَوْ يَأْتِىَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِىَ بَعْضُ
ءَايَٰتِ رَبِّكَ ۗ يَوْمَ يَأْتِى بَعْضُ ءَايَٰتِ رَبِّكَ لَا يَنفَعُ نَفْسًا إِيمَٰنُهَا
لَمْ تَكُنْ ءَامَنَتْ مِن قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِىٓ إِيمَٰنِهَا خَيْرًا ۗ قُلِ ٱنتَظِرُوٓا۟
إِنَّا مُنتَظِرُونَ ﴿١٥٨﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ فَرَّقُوا۟ دِينَهُمْ وَكَانُوا۟ شِيَعًا لَّسْتَ
مِنْهُمْ فِى شَىْءٍ ۚ إِنَّمَآ أَمْرُهُمْ إِلَى ٱللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا۟ يَفْعَلُونَ
﴿١٥٩﴾ مَن جَآءَ بِٱلْحَسَنَةِ فَلَهُۥ عَشْرُ أَمْثَالِهَا ۖ وَمَن جَآءَ بِٱلسَّيِّئَةِ
فَلَا يُجْزَىٰٓ إِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦٠﴾ قُلْ إِنَّنِى هَدَىٰنِى رَبِّىٓ
إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ دِينًا قِيَمًا مِّلَّةَ إِبْرَٰهِيمَ حَنِيفًا ۚ وَمَا كَانَ
مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿١٦١﴾ قُلْ إِنَّ صَلَاتِى وَنُسُكِى وَمَحْيَاىَ وَمَمَاتِى لِلَّهِ
رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿١٦٢﴾ لَا شَرِيكَ لَهُۥ ۖ وَبِذَٰلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا۠ أَوَّلُ ٱلْمُسْلِمِينَ
﴿١٦٣﴾ قُلْ أَغَيْرَ ٱللَّهِ أَبْغِى رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَىْءٍ ۚ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ
نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا ۚ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۚ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم
مَّرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿١٦٤﴾ وَهُوَ ٱلَّذِى جَعَلَكُمْ
خَلَٰٓئِفَ ٱلْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَٰتٍ لِّيَبْلُوَكُمْ فِى
مَآ ءَاتَىٰكُمْ ۗ إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ ٱلْعِقَابِ وَإِنَّهُۥ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌۢ ﴿١٦٥﴾

(158) Kijibsiiftonni addunyaa irratti maleykaan du'aafi gargaartonni isaa lubbuu isaanii fuuchuudhaaf isaanitti dhufuu yookiin Rabbiin Guyyaa Qiyaamaa jidduu isaanii murteessuudhaaf dhufuu yookiin gariin mallattoolee Rabbii keetii kan Qiyaamaa akeektu dhufuu malee maal eegaaru? Yeroo gariin mallattoolee Rabbii keetii kan akka biiftuun karaa dhihaatiin bahuu dhufe kaafira iimaanni isaa hin fayyadu; mu'umina sanaan dura hojii khayrii hin hojjatinis hojjachuun isaa hin fayyadu. Yaa ergamichaa! Mushrikoota kijibsiisoo kanaan 'wantoota kana keessaa tokko eegaa; nutis ni eegna' jedhi.

(159) Yahuudaafi nasaaraa irraa warri amantii isaanii adda qoodanii garii isaa qabatanii garii dhiisan, garee wal dhabaas ta'an yaa ergamichaa! Ati isaan irraa homaa keessatti hin taane. Jallina isaan irra jiran irraa ati qulqullaa'aadha. Isaan dinniinuu malee homaa sirra hin jiru. Dhimmi isaanii gara Rabbitti hirkifamaadha. Ergasii Inni Guyyaa Qiyaamaa isaan kaasee waan isaan addunyaa irratti hojjataa turan isaanitti hima; sanarrattis isaan mindeessa.

(160) Nama Guyyaa Qiyaamaa toltuu hojjatee dhufe Rabbiin dachaa kudhan isaaf baay'isa. Namni badii hojjates salphinaafi guddina keessatti fakkii ishee malee hin adabamu. Isaan Guyyaa Qiyaamaa mindaan toltuu isaanii hirrachuun yookiin adabbii yakkaa dabaluudhaan hin miidhamanu.

(161) Yaa ergamichaa! Mushrikoota kijibsiisoo kanaan 'ani Rabbiin kiyya gara karaa sirraawaa na qajeelcheera. Inni karaa amantii isa bu'aa addunyaafi aakhiraatiin dhaabatuudha. Inni karaa Ibraahiim isa gara haqaatti dabe kan tasumaa mushrika irraa hin taaneedha' jedhi.

(162) Yaa ergamichaa! 'salaanni kiyya, kan ani Rabbiif gorra'u yookiin maqaa Rabbiitiin gorra'u, jiruun kiyyaafi duuti kiyya hundi isaatuu kan Rabbii gooftaa uumama hundaati. Waan biraatiif qoodaan keessa hin jiru' jedhi.

(163) Inni hiriyaa hin qabu. Dhugaan gabbaramaan Isa malee hin jiru. Tawhiida shirkii irraa qulqulluu kanatti Rabbiin kiyya na ajaje. Ani ummata kana irraa nama jalqaba Rabbiif ajajameedha.

(164) Yaa ergamichaa! Mushrikoota kanaan 'Rabbiin alan odoo inni gooftaa waa hundaa ta'ee jiruun waan biraa gooftaa godhachuuf barbaadaa? Inni Rabbii gabbaramtoota isin Rabbii gaditti gabbaraartanuuti' jedhi. Namni qulqulluun yakka nama biraa hin baatu. Ergasii Guyyaa Qiyaamaa deebiin keessan hundaatuu gara Rabbii tokkichaati. Oggas dhimma amantii kan isin addunyaatti waa'ee isaa keessatti wal dhabaa turtan isinitti hima.

(165) Rabbiin Isatu namoota dachii irratti isin dursan bakka bu'aa isin godhe. Garii keessan uumamaafi soorata keessatti sadarkaadhaan gariidhaa ol taasise. Kunis waan isiniif kenne keessatti isin qormaatuufi. Yaa ergamichaa! Rabbiin kee abbaa adabbii ariifataati. Inni gabroottan Isaa irraa abbaa tawbateef araaramaadha; Isaan mararfataadhas.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Amantiin walii galuufi wal hubachuu ajaja. Adda bahuufi wal dhabuu irraa ni dhorga.
- Haqummaafi tolli Rabbii guutuu ta'uu irraa kan ka'e inni hamtuu irratti fakkii ishee mindeessee toltuu immoo fakkii ishee kudhan mindeessa. Kun dachaa godhamu keessaa ishee garjaleeti.
- Amantiin dhugaa hojiifi xiyyeeffannaa gabrichaa hundaa Rabbiif laaffisuu ajaja. Gabrichi salaata, ibaadaa, qalma, waan
- Rabbitti isa dhiheessu hunda, hojii jireenya isaa keessa hojjatuufi waan booda du'a isaatii dhaamu hundayyuu Rabbiif qofa gochuu qaba.

آياتها ٢٠٦ سُورَةُ الأَعۡرَافِ ترتيبها ٧

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

الحزب ١٦ المٓصٓ ﴿١﴾ كِتَٰبٌ أُنزِلَ إِلَيۡكَ فَلَا يَكُن فِي صَدۡرِكَ حَرَجٞ مِّنۡهُ
لِتُنذِرَ بِهِۦ وَذِكۡرَىٰ لِلۡمُؤۡمِنِينَ ﴿٢﴾ ٱتَّبِعُواْ مَآ أُنزِلَ إِلَيۡكُم
مِّن رَّبِّكُمۡ وَلَا تَتَّبِعُواْ مِن دُونِهِۦٓ أَوۡلِيَآءَۗ قَلِيلٗا مَّا تَذَكَّرُونَ
﴿٣﴾ وَكَم مِّن قَرۡيَةٍ أَهۡلَكۡنَٰهَا فَجَآءَهَا بَأۡسُنَا بَيَٰتًا أَوۡ هُمۡ
قَآئِلُونَ ﴿٤﴾ فَمَا كَانَ دَعۡوَىٰهُمۡ إِذۡ جَآءَهُم بَأۡسُنَآ إِلَّآ أَن قَالُوٓاْ
إِنَّا كُنَّا ظَٰلِمِينَ ﴿٥﴾ فَلَنَسۡـَٔلَنَّ ٱلَّذِينَ أُرۡسِلَ إِلَيۡهِمۡ وَلَنَسۡـَٔلَنَّ
ٱلۡمُرۡسَلِينَ ﴿٦﴾ فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيۡهِم بِعِلۡمٖۖ وَمَا كُنَّا غَآئِبِينَ ﴿٧﴾
وَٱلۡوَزۡنُ يَوۡمَئِذٍ ٱلۡحَقُّۚ فَمَن ثَقُلَتۡ مَوَٰزِينُهُۥ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ
ٱلۡمُفۡلِحُونَ ﴿٨﴾ وَمَنۡ خَفَّتۡ مَوَٰزِينُهُۥ فَأُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓاْ
أَنفُسَهُم بِمَا كَانُواْ بِـَٔايَٰتِنَا يَظۡلِمُونَ ﴿٩﴾ وَلَقَدۡ مَكَّنَّٰكُمۡ
فِي ٱلۡأَرۡضِ وَجَعَلۡنَا لَكُمۡ فِيهَا مَعَٰيِشَۗ قَلِيلٗا مَّا تَشۡكُرُونَ
﴿١٠﴾ وَلَقَدۡ خَلَقۡنَٰكُمۡ ثُمَّ صَوَّرۡنَٰكُمۡ ثُمَّ قُلۡنَا لِلۡمَلَٰٓئِكَةِ
ٱسۡجُدُواْ لِأٓدَمَ فَسَجَدُوٓاْ إِلَّآ إِبۡلِيسَ لَمۡ يَكُن مِّنَ ٱلسَّٰجِدِينَ ﴿١١﴾

BOQONNAA AL-A'ARAAF

- Isheen suuraa Makkaati -

Kaayyoo Suurattii:
seenaa nabiyyootaa ummata isaanii waliin fiduudhaan aadaa qabsoo jidduu iimaanaafi kufriitti turee waan booddeen isaa ta'ee waliin ibsuudha.

Ibsa suurattii:

(1) Alif; Laam; Miim; Saad. Fakkii ishee irratti suuraa Albaqaraa keessatti dubbannee dabarsineerra.

(2) Yaa ergamichaa! Qur'aanni kabajamaan kitaaba Rabbiin sirratti buuseedha. Qoma kee keessa isarraa dhiphachuufi shakkiin hin jiraatin. Akka ati isaan namoota dinniintu, ragaa ittiin dhaabduufi Mu'uminoota warra gorsaan fayyadaman ittiin gorsituuf sirratti buuse.

(3) Yaa namootaa! Kitaaba isa Rabbiin isinirratti buuseefi sunnaa Nabiyyii keessanii hordofaa. Waan Rabbiin isinitti buuse dhiiftanii fedhii warra shayxaana yookiin beektolee waliyyoota jettanii yaaddanuu hin hordofinaa. Isin xiqqoo malee hin yaadattanu. Odoo yeroo baay'ee yaadattanii silaa haqa dhiiftanii waan biraa hin filattanu; waan ergamaan Rabbii ittiin dhufe fudhattanii hojjattu ture. Waan isaan ala jiru ni dhiiftu ture.

(4) Biyyi nuti sababa kufriifi jallina ishee irra turuudhaan halaakte akkaan baay'eedha. Yeroo isheen dagattee jirtu halkan yookiin guyyaa adabbiin keenya isheetti dhufe. Adabbii mataa isaanii irraa deebisuu hin dandeenye. Wanti isaan gabbaraa turanis homaa isaan irraa hin deebifne.

(5) Booda adabbiin isaanirratti bu'ee akka Rabbitti kafaruudhaan of miidhan mirkaneessuutti seenan.

(6) Guyyaa Qiyaamaa ummata warra ergamaa isaanitti ergine maal akka isaaniif deebisan ni gaafanna. Ergamootas waan dhaqqabsiisuuf ergaman dhaqqabsiisuufi waan ummanni isaaniif deebisan irraa ni gaafanna.

(7) Hojii isaan addunyaarratti hojjatan hundaa beekumsa nu biraa ta'een ummata hundatti himuuf jirra. Hojii isaanii hundaawuu ni beekna. Sanarraa homaa nu hin dhokatu. Yeroo kamuu Nuti isaan irraa fagaataa miti.

(8) Madaalli hojii Guyyaa Qiyaamaa haqa isa zulmii hin qabneen ta'a. Warri hojiin toltuun isaanii madaale dhugumatti isaantu waan barbaadan argachuufi waan sodaatan irraa baraaramuudhaan milkaa'e.

(9) Namni yeroo madaalaa garri yakka isaanii madaale isaan warra Guyyaa Qiyaamaa sababa keeyyata Rabbii mormuutiin lubbuu isaanii halaaksisuudhaan kasaaraniidha.

(10) Yaa ilmaan Aadam! Dhugumatti dachii irra isiniif mijeessineerra. Waan isin ittiin jiraattan ishee keessa isiniif goone. Rabbiin galateeffachuun isinirra jira ture. Garuu galanni keessan xiqqoo ture.

(11) Yaa namootaa! Abbaa keessan Aadamiin uumnee ergasii boca gaariidhaan isa bocne. Ergasii kabajaa isaatiif sujuuduu maleykota ajajne. Ajajamanii sujuudan. Garuu ibliisa boona irraa kan ka'e ni dide.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Kaayyoo buufamiinsa Qur'aanaa irraa tokko kaafiroota dinniinuufi Mu'uminoota gorsuudha.
- Rabbiin Qur'aana akka isaan hordofaniifi ittiin hojjataniif buuse. Yoo kana hojjataniif guddisa guutuu argatanii hojiifi haala gaariitti qajeelaniiru.
- Madaalli hojii namaa Guyyaa Qiyaamaa haqa isa zulmiin keessa hin jirreedha.
- Rabbiin dachii akka namoonni irra jiraachuu mijaa'u: ishee irratti ijaarrachuu, qotachuufi waan keessa ishee baafatanuuf uume.

قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسۡجُدَ إِذۡ أَمَرۡتُكَۖ قَالَ أَنَا۠ خَيۡرٞ مِّنۡهُ خَلَقۡتَنِي مِن نَّارٖ
وَخَلَقۡتَهُۥ مِن طِينٖ ١٢ قَالَ فَٱهۡبِطۡ مِنۡهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ أَن تَتَكَبَّرَ
فِيهَا فَٱخۡرُجۡ إِنَّكَ مِنَ ٱلصَّٰغِرِينَ ١٣ قَالَ أَنظِرۡنِيٓ إِلَىٰ يَوۡمِ يُبۡعَثُونَ
١٤ قَالَ إِنَّكَ مِنَ ٱلۡمُنظَرِينَ ١٥ قَالَ فَبِمَآ أَغۡوَيۡتَنِي لَأَقۡعُدَنَّ لَهُمۡ
صِرَٰطَكَ ٱلۡمُسۡتَقِيمَ ١٦ ثُمَّ لَأٓتِيَنَّهُم مِّنۢ بَيۡنِ أَيۡدِيهِمۡ وَمِنۡ خَلۡفِهِمۡ
وَعَنۡ أَيۡمَٰنِهِمۡ وَعَن شَمَآئِلِهِمۡۖ وَلَا تَجِدُ أَكۡثَرَهُمۡ شَٰكِرِينَ ١٧ قَالَ
ٱخۡرُجۡ مِنۡهَا مَذۡءُومٗا مَّدۡحُورٗاۖ لَّمَن تَبِعَكَ مِنۡهُمۡ لَأَمۡلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنكُمۡ
أَجۡمَعِينَ ١٨ وَيَٰٓـَٔادَمُ ٱسۡكُنۡ أَنتَ وَزَوۡجُكَ ٱلۡجَنَّةَ فَكُلَا مِنۡ حَيۡثُ
شِئۡتُمَا وَلَا تَقۡرَبَا هَٰذِهِ ٱلشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ١٩ فَوَسۡوَسَ
لَهُمَا ٱلشَّيۡطَٰنُ لِيُبۡدِيَ لَهُمَا مَا وُۥرِيَ عَنۡهُمَا مِن سَوۡءَٰتِهِمَا وَقَالَ
مَا نَهَىٰكُمَا رَبُّكُمَا عَنۡ هَٰذِهِ ٱلشَّجَرَةِ إِلَّآ أَن تَكُونَا مَلَكَيۡنِ
أَوۡ تَكُونَا مِنَ ٱلۡخَٰلِدِينَ ٢٠ وَقَاسَمَهُمَآ إِنِّي لَكُمَا لَمِنَ ٱلنَّٰصِحِينَ ٢١
فَدَلَّىٰهُمَا بِغُرُورٖۚ فَلَمَّا ذَاقَا ٱلشَّجَرَةَ بَدَتۡ لَهُمَا سَوۡءَٰتُهُمَا وَطَفِقَا
يَخۡصِفَانِ عَلَيۡهِمَا مِن وَرَقِ ٱلۡجَنَّةِۖ وَنَادَىٰهُمَا رَبُّهُمَآ أَلَمۡ أَنۡهَكُمَا عَن
تِلۡكُمَا ٱلشَّجَرَةِ وَأَقُل لَّكُمَآ إِنَّ ٱلشَّيۡطَٰنَ لَكُمَا عَدُوّٞ مُّبِينٞ ٢٢

(12) Rabbiin ibliisiin jiilchuuf jecha 'maaltu Aadamiif sujuuduu Ani si ajaje irraa si dhorge?' jedhe. Ibliis Rabbiif deebisuu keessatti 'ani isarra caaluutu na dhorge; ana ibidda irraa na uumtee isa immoo dhoqqee irraa uumte. Ibiddi dhoqqeerra ni caala' jedhe.

(13) Rabbiin isaan ni jedhe: 'jannata irraa bu'i; ishee keessatti boonuun siif hin jiru. Isheen ganda warra gaggaarii qulqulluu waan taateef. Ati ishee keessa jiraachuun siif hin ta'u. Ati yaa Ibliisaa odoma Aadam irran caala jetteeyis warra salphataa tuffatamaa irraayi. '

(14) Ibliisis 'yaa Rabbiin hanga guyyaa kaafamiinsaatti na tursiisi namoota irraa kanin danda'e akkan jallisuuf' jedhe.

(15) Rabbiin 'yaa Ibliis ati warra tursiifamanii yeroo xurumbaan jalqabaa afuufamu du'uun itti murteeffame irraayi' jedheen.

(16) Ibliisis ni jedhe: 'sababa ati ani isaaf sujuuduu dinnaan na jalliftee ilmaan Aadamiif karaa sirraawaa irran taa'a. Akkuman ofii jalladhen karaa sirrii irraa isaan jallisa.

(17) Ergasii kallattii hundaanin aakhiraa irraa dhimma isaan dhabsiisuufi addunyaa qofa isaan jaalachiisuudhaan, shubhaa isaan keessa buusuufi fedhii isaaniif bareechuudhaan isaanitti dhufa. Yaa Rabbi! Baay'ee isaanii kan isaan si galateeffatan hin argitu.

(18) Rabbiin isaan 'jannata irraa arrabsamaafi rahmata Rabbii irraa fageeffamaa ta'ii bahi. Guyyaa Qiyaamaa siifi namoota si hordofanii yakka hojjachuun ajaja kiyya didan hundaanin jahannama guuta' jedhe.

(19) Rabbiin Aadamiin 'Yaa Aadam atiifi niitiin kee Hawwaan jannata keessa taa'aa. Gaggaarii ishee keessa jiru irraa waan feetan nyaadhaa. Mukattii ishee kana irraa immoo hin nyaatinaa. Isin yoo ishee nyaattaniif warra daangaa Rabbii tare irraa taatu' jedhe.

(20) Ibliis qaama isaanii huccuun haguugame qullaa hambisuuf jecha haasaa dhokataa isaanitti hasaase. Isaan lamaaniin 'Rabbiin muka kana irraa nyaachuu wanti isin dhorgeef akka isin maleykaa hin taaneef yookiin akka isin warra ishee keessatti hafu irraa hin taaneefi' jedhe.

(21) Maqaa Rabbiitiin isaaniif kakatee 'ani waanin isin gorse kana keessatti yaa Hawwaafi Aadam! tolan isiniif yaada' jedhe.

(22) Sadarkaa isaan keessa turan irraa gowwoomsaadhaan isaan baase. Yeroma mukattii ishee nyaachuu dhorgaman irraa nyaatan qaamni isaanii qullaatti hafe. Qaama isaanii dhoksuu jedhanii baala jannata keessa jiru ofitti maxxansuu eegalan. Rabbiin isaanii 'mukattii kana nyaachuu irraa isin hin dhorginee? Shayxaanni isiniif diina ifa galaadha hin jennee?' jedhe.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Aayatoonni taran namni Rabbii isaa yakke xinnaataadhaa akeekti.
- Shayxaanni ilmaan Aadamiif diinummaa isaa ifa galcheera. Akka waan danda'e hundaan karaa sirrii irraa isaan deebisus akeekkachiiseera.
- Yakki rakkoo guddaa qabaachuu ishee, isheen adabbii addunyaafi kan aakhiraatiif sababa taati.

قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَآ أَنفُسَنَا وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ
مِنَ ٱلْخَٰسِرِينَ ﴿٢٣﴾ قَالَ ٱهْبِطُوا۟ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ۖ وَلَكُمْ
فِى ٱلْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَٰعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٢٤﴾ قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا
تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ ﴿٢٥﴾ يَٰبَنِىٓ ءَادَمَ قَدْ أَنزَلْنَا عَلَيْكُمْ
لِبَاسًا يُوَٰرِى سَوْءَٰتِكُمْ وَرِيشًا ۖ وَلِبَاسُ ٱلتَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ ۚ
ذَٰلِكَ مِنْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٢٦﴾ يَٰبَنِىٓ ءَادَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ
ٱلشَّيْطَٰنُ كَمَآ أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِّنَ ٱلْجَنَّةِ يَنزِعُ عَنْهُمَا
لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوْءَٰتِهِمَآ ۗ إِنَّهُۥ يَرَىٰكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُۥ مِنْ
حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ ۗ إِنَّا جَعَلْنَا ٱلشَّيَٰطِينَ أَوْلِيَآءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
﴿٢٧﴾ وَإِذَا فَعَلُوا۟ فَٰحِشَةً قَالُوا۟ وَجَدْنَا عَلَيْهَآ ءَابَآءَنَا وَٱللَّهُ أَمَرَنَا
بِهَا ۗ قُلْ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِٱلْفَحْشَآءِ ۖ أَتَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ
﴿٢٨﴾ قُلْ أَمَرَ رَبِّى بِٱلْقِسْطِ ۖ وَأَقِيمُوا۟ وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ
وَٱدْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ ۚ كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ ﴿٢٩﴾
فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ ٱلضَّلَٰلَةُ ۗ إِنَّهُمُ ٱتَّخَذُوا۟
ٱلشَّيَٰطِينَ أَوْلِيَآءَ مِن دُونِ ٱللَّهِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٣٠﴾

(23) Aadamiifi Hawwaan 'yaa Rabbii keenya! Muka nyaachuu ati nu dhorgite nyaachuu keenyaan of miineerra. Yoo ati yakka keenya nuuf araaramtee nu hin mararfanne, carraa keenya addunyaafi aakhiraa balleessuudhaan warra hoonga'e taana' jedhan.

(24) Rabbiin Aadamiifi Hawwaan 'jannata irraa gara dachii bu'aa; gariin keessan gariidhaaf diina ta'uuf jira. Isiniif dachii keessa hanga yeroo murtaa'eetti qubannaatu jira; hanga beellama murtaa'aatti waan itti fayyadamantu isiniif jira' jedhe.

(25) Rabbiin Aadam, Hawwaafi ilmaan isaaniitiin dubbatee ni jedhe: 'umurii hanga Rabbiin isiniif murteesse ishee keessa jiraattu. Isheedhuma keessatti duutanii awwaalamtu. Ishee irraa qabrii keessan irraa baafamtu.

(26) Yaa ilmaan Aadam! Huccuu dirqamaa kan qaama keessan dhoksu isiniif gooneerra. Huccuu faayaa kan ittiin of miidhagsitanis isiniif gooneerra. Huccuu taqwaa ishee ajaja Isaa guutuufi dhorgaa Isaa dhiisuudhaan Rabbiin sodaatantu uffata isa qabatamaa kana irra caala. Huccuun dubbatame mallattoo dandeettii Rabbii irratti akeekuudha. Akka isin tola Rabbiin isiniif oole yaadattanii isa galateeffattaniif.

(27) Yaa ilmaan Aadam! Shayxaanni akka huccuu qaama keessan dhoksu isinirraa baasuun yookiin kan taqwaa isin dhabsiisuudhaan akka isin hin gowwoomsine. Inni abbaafi haadha keessan gowwoomsee muka Rabbiin dhorge irraa nyaachisuudhaan jannata keessaa isaan baaseera. Shayxaanniifi ilmaan isaa kan isin isaan hin argine isin argu. Isaafi ilmaan isaa irraa eeggachuun dirqama isinitti ta'a. Nuti shayxaana warra Rabbitti hin amanne irratti moo'aa gooneerra. Mu'uminoota warra hojii gaggaarii hojjatan irratti karaan isaaf hin jiru.

(28) Mushrikoonni yeroo waan fokkuu keessa honga ga'e kan akka shirkii, qullaa ka'abaa irra xawaafuufi kkf'n hojjatan abbootii keenyatu hojjatuu argine Rabbiinis sanatti isaan ajaje jedhu. Yaa Muhammad! Deebii isaanii keessatti 'Rabbiin yakkatti hin ajaju; irraa dhorgaayyu. Akkamuma kana Rabbirra keessu? Sila yaa mushrikootaa! Waan hin beekne Rabbirratti dubbattuu?' jedhi.

(29) Yaa Muhammad! Mushrikoota kanaan 'Rabbiin haqatti ajaje. Sagaagalaafi badiitti hin ajajne. Ibaadaa hundaa isaaf qulqulleessuu, akka dhuunfaatti waan masjida keessaa isa qofaa gochuufi ajaja isaa qofaan bultanii isa qofa kadhachuu ajajeera. Rabbiin akkuma yeroo jalqabaa dhabama irraa isin uume yeroo biraas fayyaa godhee isin kaasa. Inni jalqaba isin uumuu danda'e du'a booda isin kaasuus danda'aadha' jedhiin.

(30) Rabbiin namoota garee lama godhe: garee isinirraa ta'e tokko qajeelchee karaa qajeelumaa isaaf laaffise. Garee biraa immoo jallina isaanirratti murteesse. Sunis waan isaan shayxaana Rabbii gaditti mootii taasifatanii isaaniin bulaniif. Isaan yeroo kana waan karaa sirriirra jiran of se'u.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Namni badii ofii mirkaneessuu, araarama kadhachuufi gaabbee badii dhiisuu keessatti Aadamiin fakkaate Rabbiin isa filatee qajeelcha. Nama yeroo badiin irraa argamte irra turuufi diddaadhaan ibliisa fakkaate inni Rabbirraa fageenya malee homaa hin dabalatu.
- Huccuun gosa lama: kan gubbaan qaama haguuguufi sodaa Rabbii isa gabricha waliin turuudha. Isaan lamaan faaya qalbiifi qaamaati.
- Gargaartonni shayxaanaa baay'een akka qaamni qullaa haftee badii hojjachuun namootaaf salphatuuf huccuu isa mul'ataa kana baasuutti waamu.
- Qajeelumni tola Rabbiitiini. Jallinni immoo sababa abbaan shayxaana ofirratti moosisee jallina ofiitiif sababa ta'uutiin Rabbiin isa salphisuudha.

ربع الحزب ١٦

۞ يَٰبَنِيٓ ءَادَمَ خُذُواْ زِينَتَكُمۡ عِندَ كُلِّ مَسۡجِدٖ وَكُلُواْ وَٱشۡرَبُواْ
وَلَا تُسۡرِفُوٓاْۚ إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلۡمُسۡرِفِينَ ٣١ قُلۡ مَنۡ حَرَّمَ زِينَةَ ٱللَّهِ
ٱلَّتِيٓ أَخۡرَجَ لِعِبَادِهِۦ وَٱلطَّيِّبَٰتِ مِنَ ٱلرِّزۡقِۚ قُلۡ هِيَ لِلَّذِينَ ءَامَنُواْ
فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا خَالِصَةٗ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۗ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ ٱلۡأٓيَٰتِ
لِقَوۡمٖ يَعۡلَمُونَ ٣٢ قُلۡ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ ٱلۡفَوَٰحِشَ مَا ظَهَرَ مِنۡهَا وَمَا
بَطَنَ وَٱلۡإِثۡمَ وَٱلۡبَغۡيَ بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّ وَأَن تُشۡرِكُواْ بِٱللَّهِ مَا لَمۡ يُنَزِّلۡ
بِهِۦ سُلۡطَٰنٗا وَأَن تَقُولُواْ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعۡلَمُونَ ٣٣ وَلِكُلِّ أُمَّةٍ
أَجَلٞۖ فَإِذَا جَآءَ أَجَلُهُمۡ لَا يَسۡتَـٔۡخِرُونَ سَاعَةٗ وَلَا يَسۡتَقۡدِمُونَ
٣٤ يَٰبَنِيٓ ءَادَمَ إِمَّا يَأۡتِيَنَّكُمۡ رُسُلٞ مِّنكُمۡ يَقُصُّونَ عَلَيۡكُمۡ ءَايَٰتِي فَمَنِ
ٱتَّقَىٰ وَأَصۡلَحَ فَلَا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ ٣٥ وَٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ
بِـَٔايَٰتِنَا وَٱسۡتَكۡبَرُواْ عَنۡهَآ أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ هُمۡ فِيهَا
خَٰلِدُونَ ٣٦ فَمَنۡ أَظۡلَمُ مِمَّنِ ٱفۡتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا أَوۡ كَذَّبَ
بِـَٔايَٰتِهِۦٓۚ أُوْلَٰٓئِكَ يَنَالُهُمۡ نَصِيبُهُم مِّنَ ٱلۡكِتَٰبِۖ حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَتۡهُمۡ
رُسُلُنَا يَتَوَفَّوۡنَهُمۡ قَالُوٓاْ أَيۡنَ مَا كُنتُمۡ تَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِۖ
قَالُواْ ضَلُّواْ عَنَّا وَشَهِدُواْ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمۡ أَنَّهُمۡ كَانُواْ كَٰفِرِينَ ٣٧

(31) Yaa ilmaan Aadam huccuu irraa waan qaama keessan dhoksuufi waan qulqulluu xahaara yeroo salaattan itti fayyadamtan uffadhaa. Gaggaarii Rabbiin halaala godhe irraa waan feetan nyaadhaa dhugaa. Sana keessattis daangaa hin tarinaa. Halaala dhiiftaniis gara haraamaatti hin tarinaa. Rabbiin warra daangaa Isaa taran hin jaalatu.

(32) Yaa ergamichaa! Warra nyaataafi huccuu irraa waan Rabbiin halaala godhe haraama godhanuun 'eenyumatu huccuu isiniif faaya ta'e haraama godhe? Eenyumatu nyaataafi dhugaatii gaggaarii Rabbiin isin soore haraama godhe?' jedhi. Yaa ergamichaa! 'gaggaariin kun addunyaatti yoo kan biroollee itti hirmaates Mu'uminootaaf ni jira; garuu aakhiraatti immoo Guyyaa Qiyaamaa kan isaanii qofa. Kaafirri isaanii waliin hin hirmaatu. Jannanni kaafira irratti haraama waan taateef. Bifuma addeessa kanaatiin ummata hubatanuuf addeessina. Isaantu ittiin fayyadama waan ta'eef.

(33) Yaa ergamichaa! Mushrikoota warra waan Rabbiin halaala godhe haraama godhanuun 'wanti Rabbiin gabroota Isaa irratti haraama godhe sagaagala mul'attuufi dhokattuu, yakka hunda, dhiiga, qabeenyaafi kabajaa namootaa irratti daangaa taruu, waanuma ragaa hin qabne Rabbitti qindeessuufi waan hin beekne maqoota, sifataafi sharii'aa Isaa keessatti dubbachuudha' jedhi.

(34) Dhalootaafi jaarraa hundaafuu umurii isaatiif yeroo murtaa'aatu jira. Yeroo baallamni murtaa'aan gahe yeroodhuma xiqqoollee booda hin aanfamanu; duras hin buufamanu.

(35) Yaa ilmaan Aadam! Yeroo ergamaan kiyya kan isinirraa ta'an kan kitaaba kiyya isinitti qara'an gara keessan dhufan isaaniin bulaa waan isaan fidan hordofaa. Warri ajaja Isaa guutuufi dhorgaa Isaa dhiisuudhaan Rabbiin sodaatan hojii isaanii tolchan Guyyaa Qiyaamaa sodaan isaanirra hin jiru; qooda addunyaa irraa waan isaan tareenis hin gaddanu.

(36) Kaafiroonni keeyyattoota keenya kijibsiisanii itti boonan immoo isaan warra ibiddaa kan ishee keessatti hafanuudha.

(37) Nama shariika Rabbiif godhe, hanqina itti hirkise, waan inni hin jedhin Isarratti jechuu yookiin mallattoolee Rabbii ifa galaa karaa sirriitti qajeelchu kijibsiisuudhaan Rabbirratti kijiba uume carraan isaanii qananii addunyaa kan Lawhal Mahfuuz isaan dhaqqaba; yeroo maleykaan du'aafi gargaartonni isaa lubbuu namichaa fuuchuuf isaanitti dhufan isaan jiilchuuf jecha 'gabbaramtoonni Rabbii gaditti gabbaraa turtan eessa jiru? Isaan waamaa sin haa gargaaranu' jedhuun. Mushrikoonni maleykotaan 'wantoonni nuti gabbaraa turre nurraa baddeetti. Eessa akka jirtu hin beeknu' jedhan. Kaafira ta'uu isaanii ofirratti mirkaneessan. Garuu yeroo sana mirkaneessuun isaanii ragaa isaanirratti ta'a malee homaa isaan hin fayyadu.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Mu'uminoonni qaama isaaniitti uffachuufi miidhagsuudhaan gocha diinii kan akka salaataa kabajuu qabu.
- Namni beekumsaan malee Qur'aana hiike, fatwaa kenne yookiin murtii murteesse beekumsaan malee Rabbirratti dubbateera. Kun haraama guddaadha.
- Namoonni miidhaa akkaan raawwatan warra kallattii lamaan kaayyoo Rabbii jijjiiraniidha: kaayyoo ergaan isaa akeeku jijjiiruufi waan Rabbiin namoota irraa hin barbaanne waan inni fedhe namootatti fakkeessuu.

قَالَ ٱدۡخُلُواْ فِيٓ أُمَمٖ قَدۡ خَلَتۡ مِن قَبۡلِكُم مِّنَ ٱلۡجِنِّ وَٱلۡإِنسِ
فِي ٱلنَّارِۖ كُلَّمَا دَخَلَتۡ أُمَّةٞ لَّعَنَتۡ أُخۡتَهَاۖ حَتَّىٰٓ إِذَا ٱدَّارَكُواْ
فِيهَا جَمِيعٗا قَالَتۡ أُخۡرَىٰهُمۡ لِأُولَىٰهُمۡ رَبَّنَا هَٰٓؤُلَآءِ أَضَلُّونَا فَـَٔاتِهِمۡ
عَذَابٗا ضِعۡفٗا مِّنَ ٱلنَّارِۖ قَالَ لِكُلّٖ ضِعۡفٞ وَلَٰكِن لَّا تَعۡلَمُونَ
﴿٣٨﴾ وَقَالَتۡ أُولَىٰهُمۡ لِأُخۡرَىٰهُمۡ فَمَا كَانَ لَكُمۡ عَلَيۡنَا مِن فَضۡلٖ
فَذُوقُواْ ٱلۡعَذَابَ بِمَا كُنتُمۡ تَكۡسِبُونَ ﴿٣٩﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ
كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا وَٱسۡتَكۡبَرُواْ عَنۡهَا لَا تُفَتَّحُ لَهُمۡ أَبۡوَٰبُ ٱلسَّمَآءِ
وَلَا يَدۡخُلُونَ ٱلۡجَنَّةَ حَتَّىٰ يَلِجَ ٱلۡجَمَلُ فِي سَمِّ ٱلۡخِيَاطِۚ وَكَذَٰلِكَ
نَجۡزِي ٱلۡمُجۡرِمِينَ ﴿٤٠﴾ لَهُم مِّن جَهَنَّمَ مِهَادٞ وَمِن فَوۡقِهِمۡ غَوَاشٖۚ
وَكَذَٰلِكَ نَجۡزِي ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٤١﴾ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ
لَا نُكَلِّفُ نَفۡسًا إِلَّا وُسۡعَهَآ أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَنَّةِۖ هُمۡ
فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿٤٢﴾ وَنَزَعۡنَا مَا فِي صُدُورِهِم مِّنۡ غِلّٖ تَجۡرِي
مِن تَحۡتِهِمُ ٱلۡأَنۡهَٰرُۖ وَقَالُواْ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ ٱلَّذِي هَدَىٰنَا لِهَٰذَا وَمَا كُنَّا
لِنَهۡتَدِيَ لَوۡلَآ أَنۡ هَدَىٰنَا ٱللَّهُۖ لَقَدۡ جَآءَتۡ رُسُلُ رَبِّنَا بِٱلۡحَقِّۖ
وَنُودُوٓاْ أَن تِلۡكُمُ ٱلۡجَنَّةُ أُورِثۡتُمُوهَا بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ ﴿٤٣﴾

(38) Maleykonni isaaniin 'yaa Mushrikootaa! Ummata jinniifi namoota irraa ta'an isiniin dura kufriifi jallina irra turanii taranii waliin ibidda keessa seenaa' jedhan. Hanguma ummanni wahii seentuun fakkaattuu ishee kan dura ibidda seente abaarti. Yeroo achi keessatti wal gahanii wal qunnaman warri booda seenan kan gabbaraa turan warra jalqaba seenan kan gabbaramaa turaniin 'yaa Rabbii keenya! Warri matootii kun isaantu karaa qajeelumaa irraa nu jallisan. Waan isaan jallina nutti bareechaniif adabbii dachaa isaan adabi' jedhan. Rabbiin deebii isaanii keessatti 'garee keessan hundaafuu adabbii dachaatu jira; garuu isin sana hin beektanu' jedhe.

(39) Matootiin warri hordofamaa turaniin 'yaa hordoftootaa isiniif caalinni ittiin adabbii hir'ifachuu haqa godhattan wahii hin jiru; kan ilaalamu waan isin hojjattani. Dhara hordoftan keessatti uzriin isiniif hin jiru. Yaa hordoftootaa! Sababa kufriifi yakka keessa turtaniif adabbii fakkii nuti dhandhamnee dhandhamaa' jedhan.

(40) Warri keeyyattoota keenya ifaa kijibsiisanii isheedhaan ajajamuu irraa boonan, toltuu hunda irraawuu abdii muratoodha. Sababa kufrii isaanii hojii isaaniitiifi ruuhii isaaniitiifis ogga isaan du'an hulaan samii hin babbanamtu. Akkasumas hanga bineensi guddaan gaalli qaawwa lilmoo dhiphoodhaan seenutti jannata hin seenanu. Kun waan hin danda'amne. Nama yakki isaa guddatte Rabbiin fakkii mindaa kanaa mindeessa.

(41) Kijibsiiftota bobboonoo kanaaf firaasha jahannamaa kan isaan afataniifi gubbaa isaaniitiin immoo haguuggii ibiddaatu jira. Fakkiidhuma mindaa kanaa warra Rabbitti kafaruufi irraa gara galuudhaan daangaa isaa taran mindeessina.

(42) Warra Rabbii isaaniitti amananii hojii gaarii irraa waan danda'an hojjatan, Rabbiin lubbuu kamuu dandeettii isheetii ol hin dirqisiisu. Isaan warra jannataa ishee keessatti hafanuudha.

(43) Qananiin isaanii guutuu ta'uu irraa kan ka'e wal jibbaa qalbii isaanii keessa jiru ni baafna. Jalee isaanii laggeentu yaafamti. Qananii Rabbiin isaanitti oole kana amananii 'faaruun kan Rabbii Isa hojii gaarii kanatti nu qajeelcheetii; odoo Rabbiin itti nu qajeelchuu baatee lubbuu keenyaan gara isheetti hin qajeellu. Ergamoonni Rabbii keenyaa dhugaa isa shakkiin keessa hin jirreen dhufteetti' jedhan. Lallabaan wahii lallabee 'jannanni kun ishee isin addunyaa irratti ergamoonni kiyya isinitti himaa turteedha. Hojii gaarii isin fuula Rabbii barbaacha hojjataa turtaniin Rabbiin bakka isiniif buuse' jedha.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Jaalalli jidduu warra Rabbiin kijibsiisanii addunyaatti jiru Guyyaa Qiyaamaa diinummaafi abaarsatti jijjiirama.
- Ruuhiin Mu'uminootaa hulaan samii isheedhaaf banamnaan gara Rabbii korti. Rabbii isheetti dhihaachuufi jaalala isaa argachuudhaan milkoofti.
- Warri jannataa dhiifama Rabbiitiin ibidda Rabbii irraa baraaraman; rahmata Rabbiitiin jannata seensifaman. Sadarkaa jannataa immoo hojii gaariidhaan dhaalan.

وَنَادَىٰٓ أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَنَّةِ أَصۡحَٰبَ ٱلنَّارِ أَن قَدۡ وَجَدۡنَا مَا وَعَدَنَا
رَبُّنَا حَقّٗا فَهَلۡ وَجَدتُّم مَّا وَعَدَ رَبُّكُمۡ حَقّٗاۖ قَالُواْ نَعَمۡۚ فَأَذَّنَ
مُؤَذِّنُۢ بَيۡنَهُمۡ أَن لَّعۡنَةُ ٱللَّهِ عَلَى ٱلظَّٰلِمِينَ ٤٤ ٱلَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن
سَبِيلِ ٱللَّهِ وَيَبۡغُونَهَا عِوَجٗا وَهُم بِٱلۡأٓخِرَةِ كَٰفِرُونَ ٤٥ وَبَيۡنَهُمَا
حِجَابٞۚ وَعَلَى ٱلۡأَعۡرَافِ رِجَالٞ يَعۡرِفُونَ كُلَّۢا بِسِيمَىٰهُمۡۚ وَنَادَوۡاْ
أَصۡحَٰبَ ٱلۡجَنَّةِ أَن سَلَٰمٌ عَلَيۡكُمۡۚ لَمۡ يَدۡخُلُوهَا وَهُمۡ يَطۡمَعُونَ ٤٦
نصف الحزب ١٦ ۞ وَإِذَا صُرِفَتۡ أَبۡصَٰرُهُمۡ تِلۡقَآءَ أَصۡحَٰبِ ٱلنَّارِ قَالُواْ رَبَّنَا لَا تَجۡعَلۡنَا
مَعَ ٱلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ ٤٧ وَنَادَىٰٓ أَصۡحَٰبُ ٱلۡأَعۡرَافِ رِجَالٗا يَعۡرِفُونَهُم
بِسِيمَىٰهُمۡ قَالُواْ مَآ أَغۡنَىٰ عَنكُمۡ جَمۡعُكُمۡ وَمَا كُنتُمۡ تَسۡتَكۡبِرُونَ ٤٨
أَهَٰٓؤُلَآءِ ٱلَّذِينَ أَقۡسَمۡتُمۡ لَا يَنَالُهُمُ ٱللَّهُ بِرَحۡمَةٍۚ ٱدۡخُلُواْ ٱلۡجَنَّةَ
لَا خَوۡفٌ عَلَيۡكُمۡ وَلَآ أَنتُمۡ تَحۡزَنُونَ ٤٩ وَنَادَىٰٓ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِ أَصۡحَٰبَ
ٱلۡجَنَّةِ أَنۡ أَفِيضُواْ عَلَيۡنَا مِنَ ٱلۡمَآءِ أَوۡ مِمَّا رَزَقَكُمُ ٱللَّهُۚ قَالُوٓاْ
إِنَّ ٱللَّهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى ٱلۡكَٰفِرِينَ ٥٠ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ دِينَهُمۡ لَهۡوٗا
وَلَعِبٗا وَغَرَّتۡهُمُ ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَاۚ فَٱلۡيَوۡمَ نَنسَىٰهُمۡ كَمَا نَسُواْ
لِقَآءَ يَوۡمِهِمۡ هَٰذَا وَمَا كَانُواْ بِـَٔايَٰتِنَا يَجۡحَدُونَ ٥١

(44) Warri jannataa warra ibidda keessatti hafanu, erga lamaan isaaniituu seenanii waamanii 'nuti jannata Rabbiin keenya nuuf wareege dhugaa ta'ee arganneerra. Ishee nu seensiseera. Yaa kaafirootaa! Isin ibidda Rabbiin keessan ittiin isin dinniine dhugaa ta'ee argattaniittuu?' jedhan. Kaafiroonnis 'ibidda ittiin dinniinamne dhugaa ta'ee arganneerra' jedhan. Lallabaan wahii lallabee zaalimoota rahmata keerraa fageessi jechuun Rabbiin kadhate. Addunyaatti hulaan rahmata Rabbii isaaniif banamnaan irraa garagalaniiru.

(45) Miidhaa raawwattoonni kun warra ofii isaaniitiin karaa Rabbii irraa gara galanii namoota biroos irraa garagaluutti kaasaniidha. Karaan haqaa jallattuu taanaan akka namni ishee hin seenne fedhu. Isaan aakhiraatti kafaroodha isheef hin qophaa'anu.

(46) Garee kana lamaan warra jannataafi ibiddaa jidduu dahoo ol ka'aa 'al-a'araaf' jedhamutu jira. Dahoo ol fuudhamaa kana irra namoota toltuufi hamtuun isaanii wal qixxaattetu jiru. Isaan warra jannataa mallattoo isaanii kan akka fuula ifuutiin, warra ibidaas mallattoo isaanii kan akka fuula gurraacha'uutiin beeku. Namoonni kun warra jannataa kabajaaf jecha waamanii 'nageenyi isin irra haa jiraatu' jedhan. Isaan rahmata Rabbiitiin jannata seenuu kajeelu; ammallee garuu hin seenne.

(47) Agartuun warra Al-a'araaf kun yeroo gara warra ibiddaatti naanna'ee adabbii cimaa isaan keessa jiran argan, Rabbiin kadhatanii 'ummata kufriifi shirkiidhaan of miidhan keessa nu hin taasisin' jedhan.

(48) Warri Al-a'araaf namoota ibiddaa kaafirootaa irraa ta'an kan mallattoo isaanii akka fuulli gurraacha'uufi ijji cuquliisa ta'uutiin beekanutti lallabanii 'qabeenyaafi namoota baay'ifachuun keessan akkasumas boonaan haqa irraa garagaluun keessan homaa isin hin fayyanne' jedhan.

(49) Rabbiin kaafiroota jiilchuuf jecha 'warra kana mitii kan isin rahmanni Rabbii isaan hin argatu jettanii kakattan?' jedhe. Mu'uminootaan immoo 'jannata seenaa; waan fuulduratti isin mudatu irratti sodaan isinirra hin jiru; carraa addunyaa isin jala kuteenis hin gadditanu' jedhe.

(50) Warri ibiddaa warra jannataatti lallabanii 'yaa warra jannataa bishaan nurra dhangalaasaa; yookiin soorata Rabbiin isin soore irraa nuuf arjoomaa' jedhan. Warri jannataa 'Rabbiin isaan lamaan kaafiroota irratti haraama godheera; nuti waan Rabbiin haraama isinirratti godhe isiniif hin kenninu' jedhan.

(51) Kaafiroonni kun warra amantii isaanii qishnaafi tapha taasisaniidha. Jiruun addunyaa faaya isheetiin isaan gowwoomsite. Guyyaa Qiyaamaa Rabbiin isaan dhiisa; akkuma isaan wal gahii Guyyaa Qiyaamaa dagatanii isheef hojjachuu didaniifi keeyyattoota Rabbii mormaa turaniif jecha adabbii keessatti isaan dhiisa.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Kaafamuu Guyyaa Qiyaamaa amanuu dhiisuun sababa kallattiin badiitti nama kakaasuudha.
- Namoonni Guyyaa Qiyaamaa waadaan Rabbiin Mu'uminootaaf seenu mirkanaa'uufi dinniinni Rabbiin kaafiroota dinniine dhugaa ta'uu mirkaneeffatu.
- Namoonni Guyyaa Qiyaamaa garee lama: gareen tokko warra jannataati tokko kan ibiddaati. Gareen tokko immoo sababa toltuufi hamtuun isaanii wal qixxaatten jidduutti hafan. Boodarra jannata seenu.
- Warra qabeenya, kabajaafi hordoftoota baay'ee qaban irratti kan dirqama ta'u 'kun hunduu homaa Rabbirraa isaan hin duroomsu; adabbii Rabbii irraas isaan hin baraaranu' beekuu qabu.

وَلَقَدْ جِئْنَٰهُم بِكِتَٰبٍ فَصَّلْنَٰهُ عَلَىٰ عِلْمٍ هُدًى وَرَحْمَةً
لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾ هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُۥ يَوْمَ يَأْتِى تَأْوِيلُهُۥ
يَقُولُ ٱلَّذِينَ نَسُوهُ مِن قَبْلُ قَدْ جَآءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِٱلْحَقِّ
فَهَل لَّنَا مِن شُفَعَآءَ فَيَشْفَعُوا۟ لَنَآ أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلَ غَيْرَ ٱلَّذِى
كُنَّا نَعْمَلُ قَدْ خَسِرُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا۟
يَفْتَرُونَ ﴿٥٣﴾ إِنَّ رَبَّكُمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ
فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ يُغْشِى ٱلَّيْلَ ٱلنَّهَارَ
يَطْلُبُهُۥ حَثِيثًا وَٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ وَٱلنُّجُومَ مُسَخَّرَٰتٍۭ
بِأَمْرِهِۦٓ أَلَا لَهُ ٱلْخَلْقُ وَٱلْأَمْرُ تَبَارَكَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٥٤﴾
ٱدْعُوا۟ رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلْمُعْتَدِينَ ﴿٥٥﴾
وَلَا تُفْسِدُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَٰحِهَا وَٱدْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا
إِنَّ رَحْمَتَ ٱللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾ وَهُوَ ٱلَّذِى يُرْسِلُ
ٱلرِّيَٰحَ بُشْرًۢا بَيْنَ يَدَىْ رَحْمَتِهِۦ حَتَّىٰٓ إِذَآ أَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا
سُقْنَٰهُ لِبَلَدٍ مَّيِّتٍ فَأَنزَلْنَا بِهِ ٱلْمَآءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِۦ مِن كُلِّ
ٱلثَّمَرَٰتِ كَذَٰلِكَ نُخْرِجُ ٱلْمَوْتَىٰ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٥٧﴾

(52) Qur'aana kana isa Muhammad (saw) irratti bu-ufame isaanitti finneerra. Beekumsa nu biraa ta'een isa addeessineerra. Inni Mu'uminootaaf karaa haqaatti qajeelchaadha. Waan toltuu addunyaafi aakhiraatti akeekuuf rahmata isaaniitis.

(53) Kaafiroonni wanti dhufuun isaa isaanitti hima-me adabbiin laalessaan kan booddeen isaanii aakh-iraatti gara isheetti deebi'u isaanitti dhufuu malee homaa eegaa hin jiranu. Guyyaa wanti isaanitti himame kuniifi mindaan Mu'uminootatti himame argamu, warri addunyaatti Qur'aana dagatanii it-tiin hin hojjatin 'ergamoonni keenya dhugaa isa shakkiin keessa hin jirreen nutti dhufteetti; inni Rabbiin biraa ta'uun shakkii hin qabu. Odoo man-guddoon Rabbiin bira jaarsummaa nuuf dhaabbatu jiraannaan adabbii irra nuuf taree hawwina; yooki-in odoo addunyaatti deebinee bakka hojii hamaa hojjataa turre hojii gaarii ittiin adabbii Rabbii ja-laa baraaramnu hojjannee hawwina' jedhan. Kaa-firoonni lubbuu isaanii sababa halaakaaf saaxiluuti-in kasaaraniiru. Wanti isaan Rabbii gaditti gabbaraa turanis isaanirraa fagaate. Isaan hin fayyanne.

(54) Yaa namootaa! Rabbiin keessan Isa samiifi da-chii fakkeenya wahiitiin malee guyyaa jaha kees-satti uumee ergasii ol ta'iinsa Isaa malu kan nuti ak-kaataa isaa hin beekne Arshii irratti ol ta'eedha. Ifa guyyaatiin dukkana halkanii deemsisa. Akkasumas ifa guyyaa dukkana halkaniitiin deemsisa. Lamaan isaaniituu ariitiidhaan isa kaan barbaada; booda hin harkifatu. Yeroo kun deeme kun ni seena. Biiftuu, ji'aafi urjiilee laaffifamtuu taasisee uume. Uumuun hunduu kan Isaa qofa. Uumaan Isa malee eenyu-matu jira? Ajajnis kan isaati. Toltuun isaa guddatee baay'ateera. Inni sifata guddinaafi guutummaatiin ibsama. Gooftaa aalamaatis.

(55) Yaa Mu'uminootaa! Of gadi qabuu guutuufi iccitiidhaan du'aa'ii Isaaf qulqulleessaatii Rabbiin kadhadhaa. Inni warra du'aa'ii keessatti daangaa Isaa cabsan hin jaalatu. Wanti guddaan du'aa'ii keessatti daangaan ittiin cabu waan Isa malee jiru Isaa wajjin kadhachuudha.

(56) Erga Rabbiin dachii keessatti ergamaa erguudhaan gaaromsee booda yakkaan hin balleessinaa. Adabbii Isaa sodaata-afi mindaa Isaa kajeelaa Rabbiin kadhaa. Rahmanni Rabbii warra gaarii hojjatutti dhihoodha; kanaafuu isaan irraa ta'aa.

(57) Rabbiin Isatu qilleensa kan roobaan nama gammachiiftu godhee erge. Yeroo qilleensi duumessa roobaan ulfeeffame baatte duumessa sana gara biyya gogduutti oofnee biyyattiitti roobsina. Bishaanichaan fuduraa hundaa biqilchina. Akku-ma bifa kanaan fuduraa biqilchinutti du'aa qabrii isaanii irraa kaafna. Yaa namootaa! Akka isin dandeettii Rabbii, hojii Isaa addaafi Inni du'aa fayyisuu irratti danda'aadhaa xinxaltaniif kana goone.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Qur'aanni kabajamaan kitaaba qajeelfamaa kan addeessa waan namni itti haajomu qabu, rahmata Rabbiin biraa ta'eefi nama qalbii dhugaan itti deebi'eef qajeelfama.
- Rabbiin samiifi dachii iccitii guddaaf jecha guyyaa jaha keessatti uume. Odoo fedhee argami isheen jennaan argamti ture.

Mu'uminoonni of gadi qabuufi watwaatuudhaan Rabbiin kadhachuu qabu.
Bifa kamiinuu dachii keessa balleessuun dhorgamaadha.

وَٱلۡبَلَدُ ٱلطَّيِّبُ يَخۡرُجُ نَبَاتُهُۥ بِإِذۡنِ رَبِّهِۦۖ وَٱلَّذِي خَبُثَ لَا يَخۡرُجُ
إِلَّا نَكِدٗاۚ كَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ ٱلۡأٓيَٰتِ لِقَوۡمٖ يَشۡكُرُونَ ٥٨
لَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوۡمِهِۦ فَقَالَ يَٰقَوۡمِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ مَا لَكُم
مِّنۡ إِلَٰهٍ غَيۡرُهُۥٓ إِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيۡكُمۡ عَذَابَ يَوۡمٍ عَظِيمٖ ٥٩
قَالَ ٱلۡمَلَأُ مِن قَوۡمِهِۦٓ إِنَّا لَنَرَىٰكَ فِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٖ ٦٠ قَالَ يَٰقَوۡمِ
لَيۡسَ بِي ضَلَٰلَةٞ وَلَٰكِنِّي رَسُولٞ مِّن رَّبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ٦١
أُبَلِّغُكُمۡ رِسَٰلَٰتِ رَبِّي وَأَنصَحُ لَكُمۡ وَأَعۡلَمُ مِنَ ٱللَّهِ
مَا لَا تَعۡلَمُونَ ٦٢ أَوَعَجِبۡتُمۡ أَن جَآءَكُمۡ ذِكۡرٞ مِّن رَّبِّكُمۡ
عَلَىٰ رَجُلٖ مِّنكُمۡ لِيُنذِرَكُمۡ وَلِتَتَّقُواْ وَلَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ
٦٣ فَكَذَّبُوهُ فَأَنجَيۡنَٰهُ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥ فِي ٱلۡفُلۡكِ وَأَغۡرَقۡنَا ٱلَّذِينَ
كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَآۚ إِنَّهُمۡ كَانُواْ قَوۡمًا عَمِينَ ٦٤ ۞ وَإِلَىٰ
عَادٍ أَخَاهُمۡ هُودٗاۚ قَالَ يَٰقَوۡمِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ مَا لَكُم مِّنۡ إِلَٰهٍ
غَيۡرُهُۥٓۚ أَفَلَا تَتَّقُونَ ٦٥ قَالَ ٱلۡمَلَأُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِن قَوۡمِهِۦٓ
إِنَّا لَنَرَىٰكَ فِي سَفَاهَةٖ وَإِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ ٱلۡكَٰذِبِينَ ٦٦
قَالَ يَٰقَوۡمِ لَيۡسَ بِي سَفَاهَةٞ وَلَٰكِنِّي رَسُولٞ مِّن رَّبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ٦٧

ثلاثة أرباع الحزب ١٦

(58) Dachiin gaariin biqilaa ishee eeyyama Rabbiitiin haala gaariidhaan biqilchiti. Mu'uminnis akkuma kana Qur'aana dhaga'ee itti fayyadamee hojii gaarii argamsiisa. Dachiin shakakkeen ashabooftuun immoo rakkisaa bu'aa hin qabne malee hin biqilchitu. Kaafirris akkuma kana gorsaan hin fayyadamu. Hojii gaarii fayyadu hin argamsiisu. Akkuma ibsa gaarii kanaatti ragaafi mallattoolee Rabbii ummata tola Rabbii galateeffatan kan isheetti hin kafarreef ibsa.

(59) Dhugumatti Nuuhiin gara ummata isaatti ergamaa gara tawhiidaattiifi waan Rabbiin malee jiru gabbaruu dhiisutti waamu goonee ergine. Isaaniin 'yaa ummata kiyya Rabbiin qofa gabbaraa; Isa malee gabbaramaan isiniif hin jiru. Yoo kufrii irra turtaniif ani adabbii guyyaa guddaan isinirratti sodaadha' jedhe.

(60) Qondaaltonni ummata isaa 'nuti haqa irraa fagaachuu kee si argaarra' jedhan.

(61) Nuuhis qondaaltota kanaan ni jedhe: 'akka isin jettan ani jallataa miti; ani qajeelfama Rabbii kiyyaa irran jira. Ani ergamaa Rabbii aalamaati.

(62) Waan Rabbiin ittiin gara keessanitti na ergen isinitti dhaqqabsiisa. Ajaja Isaa guutuun mindaa ishee argachuutti isin kakaasuu, dhorgaa Isaa hojjachuufi adabbii isaan argamu irraa isin dinniinuudhaan toltuu isiniif yaada. Waan Rabbiin kiyya wahyiidhaan na barsiiseen wanta isin hin beeknen beeka.

(63) Sila wahyiifi gorsi Rabbii keessan biraa ta'e arraba nama isin irraa ta'ee isin beektanuutiin isinitti dhufuuyyi ajaa'ibsiifattuu? Inni isin keessatti guddate; kijibaafi jallataas hin taane. Qaama biraa irraas miti. Yoo isin kijibsiiftaniifi yakkitan adabbii Rabbii irraa isin dinniinuufi akka isin ajaja Isaa guutuufi dhorgaa Isaa dhiisuudhaan Rabbiin sodaattaniif isinitti dhufe. Kunis rahmata Rabbii argachuun keessan waan kajeelamuufi.

(64) Ummanni isaa isa kijibsiisan. Isatti hin amanne. Kufrii isaanii irra turan. Akka Rabbiin isaan halaaku isaanirratti kadhate. Isaafi Mu'uminoota isa waliin jiran dooniidhaan bishaaniin nyaatamuu irraa nagaa baafne. Warra keeyyattoota keenya kijibsiisanii isumarra turan dambalii adabbiidhaaf buufamteen halaakne. Qalbiin isaanii haqa irraa jaamaadha.

(65) Gara ummata Aadittis ergamaa isaan irraa ta'e ergine. Innis Huud jedhama. Ni jedhe: 'yaa ummata kiyya Rabbiin qofa gabbaraa. Wanti isin dhugaan gabbartan isa malee hin jiru. Akka adabbii isaa jalaa baraaramtanuuf ajaja Isaa guutuufi dhorgaa Isaa dhiisuudhaan Rabbiin sodaadhaa. '

(66) Qondaaltonni ummata isaa warra kijibsiisan irraa ta'an 'ati yeroo gara Rabbiin qofa gabbaruufi sanama isaa gaditti gabbaramu dhiisuutti nu waamtu sammuun kee hirruu ta'uu barre. Ati jecha ani ergamaadha jettu keessatti kijibaa ta'uu kee homaa hin shakkinu' jedhan.

(67) Huudis ummata isaa irratti deebisee ni jedhe: 'yaa ummata kiyya hanqinni sammuu narra hin jiru; inumaa ani ergamaa Rabbii aalamaa irraa ta'eedha.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Dachiin gaariin fakkii qalbii gaariiti. Yeroo wahyiin inni ittiin jiraatamu ishee irratti buufamu akka rooba dachii irratti roobuuti. Qalbiin gaariin yeroo wahyiin itti dhufe isa qeebaltee hanga gaarummaa isheetiin hojii gaarii oomishti.
- Nabiyyoonni abbaafi haadharra ummataaf garaa laafu.
- Aadaan Rabbii ergamaa kamuu gosa isaa irraa erguudha. Kun immoo warra qalbiin isaanii uumamarra jiruun wal barsiisuufi gabrootaaf laaffisuuf.

أُبَلِّغُكُمْ رِسَٰلَٰتِ رَبِّي وَأَنَا۠ لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ ﴿٦٨﴾ أَوَعَجِبْتُمْ أَن
جَآءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنكُمْ لِيُنذِرَكُمْۚ
وَٱذْكُرُوٓاْ إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَآءَ مِنۢ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ
فِي ٱلْخَلْقِ بَصْۜطَةًۖ فَٱذْكُرُوٓاْ ءَالَآءَ ٱللَّهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ
﴿٦٩﴾ قَالُوٓاْ أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ ٱللَّهَ وَحْدَهُۥ وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ
ءَابَآؤُنَا فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ ﴿٧٠﴾
قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ رِجْسٌ وَغَضَبٌۖ
أَتُجَٰدِلُونَنِي فِيٓ أَسْمَآءٖ سَمَّيْتُمُوهَآ أَنتُمْ وَءَابَآؤُكُم
مَّا نَزَّلَ ٱللَّهُ بِهَا مِن سُلْطَٰنٖۚ فَٱنتَظِرُوٓاْ إِنِّي مَعَكُم مِّنَ
ٱلْمُنتَظِرِينَ ﴿٧١﴾ فَأَنجَيْنَٰهُ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥ بِرَحْمَةٖ مِّنَّا
وَقَطَعْنَا دَابِرَ ٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَاۖ وَمَا كَانُواْ مُؤْمِنِينَ
﴿٧٢﴾ وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَٰلِحٗاۚ قَالَ يَٰقَوْمِ ٱعْبُدُواْ ٱللَّهَ
مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥۖ قَدْ جَآءَتْكُم بَيِّنَةٞ مِّن رَّبِّكُمْۖ
هَٰذِهِۦ نَاقَةُ ٱللَّهِ لَكُمْ ءَايَةٗۖ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِيٓ أَرْضِ
ٱللَّهِۖ وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوٓءٖ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ أَلِيمٞ ﴿٧٣﴾

(68) Waan Rabbiin dhaqqabsiisuu na ajajen isin dhaqqabsiisa. Ani waanin isin dhaqqabsiisuutti ajajame keessatti tola isinii yaadaafi amanamaadha. Itti hin dabalu; irraa hin hir'isu.

(69) Sila gorsi Rabbii keessanii nama isin irraa ta'e kan maleykaa yookiin jinnii irraa hin ta'iin isinitti dhufuun isin ajaa'ibee? Dachii irra isiniif mijeessee bakka bu'aa ummata Nuuhii kan sababa badii isaanii isaan dhabamsiisee isin godhuu irratti Rabbiin galateeffadhaa. Rabbiin qaama guddaa, humnaafi qabaa cimaa isinii kennuu irratti Rabbiin galateeffadhaa. Akka milkooftaniif jecha tola Rabbiin isinirratti oole ballaa ta'e yaadadhaa. '

(70) Ummanni isaa 'yaa Huud Rabbiin qofa gabbaruufi waan abbaan keenya gabbaru dhiisuudhaan nutti dhuftee? Yoo waan jette keessatti dhugaa taateef waan ittiin nu dinniinaa turte nutti fidi' jedhan.

(71) Huudis isaanitti deebisee 'adabbiifi dallansuu Rabbii ofirratti dirqama gootaniittu. Inni isinirratti bu'uun hafiinsa hin qabu. Sila sanama isiniifi abbootiin keessan moggaasan kan qabatama hin qabneef naan falmituu? Waan isin gooftaadha jettan irratti Rabbiin ragaa wahii hin buufne. Adabbii isiniif ariifachiifamuu gaafattan eeggadhaa; anis isinii waliin eegaadha. Inni ni argama' jedhe.

(72) Huudiifi Mu'uminoota isa waliin turan rahmata nurraa ta'een nagaa baafne. Warra keeyyattoota keenya kijibsiisan hundeedhaan buqqifnee dhabamsiifne. Kan amanan hin taanes. Inumaa kijibsiiftota turan; kanaaf adabbii Rabbii haqa godhatan.

(73) Gara ummata Samuuditti Saalihiin kan gara tawhiida Rabbiitiifi ibaadaa isaatti waamu goonee ergine. Saalih isaaniin ni jedhe: 'yaa ummata kiyya Rabbiin qofa gabbaraa. Gabbaramaan dhugaa ibaadaa haqa godhatu Isa malee isiniif hin jiru. Mallattoon iftuun wanti ani fide dhugaa ta'uu akeektu Rabbiin biraa isinitti dhufteetti. Innis gaala dhagaa irraa baafamte kan isheedhaaf guyyaan dhugaatii murtaa'e jiruufi isiniifis guyyaan dhugaatii murtaa'e jiruudha. Dachii Rabbii keessa haa nyaattuu ishee dhiisaa. Rakkoo wahii ishee hin tuqsiisinaa. Oggas sababa ishee tuquutiin adabbiin laalessaan isin mudata.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Da'awaa keessatti nabiyyootatti hidhatanii obsuun dirqama ta'a.
- Da'awaan dursi kennamuufii qabu inni jalqabaa Rabbiin qofa gabbaruutti waamuufi shirkii dhiisuudha.
- Humna meeshaatiifi qaamaa irratti hundaa'uun ajaja Rabbiitiif owwaachuu irraa nama dhorga.
- Nabiyyiin gosa ummata isaa irraa ergama. Filatamaa gosaafi kabajaa irraa ta'a.
- Nabiyyoonniifi warri isaan dhaalan obsaan wallaalaa irra taru. Jecha hamaa irra dhiifama, bal'inaafi araaramaan taru.

وَٱذۡكُرُوٓاْ إِذۡ جَعَلَكُمۡ خُلَفَآءَ مِنۢ بَعۡدِ عَادٖ وَبَوَّأَكُمۡ
فِي ٱلۡأَرۡضِ تَتَّخِذُونَ مِن سُهُولِهَا قُصُورٗا وَتَنۡحِتُونَ
ٱلۡجِبَالَ بُيُوتٗاۖ فَٱذۡكُرُوٓاْ ءَالَآءَ ٱللَّهِ وَلَا تَعۡثَوۡاْ فِي
ٱلۡأَرۡضِ مُفۡسِدِينَ ٧٤ قَالَ ٱلۡمَلَأُ ٱلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُواْ مِن
قَوۡمِهِۦ لِلَّذِينَ ٱسۡتُضۡعِفُواْ لِمَنۡ ءَامَنَ مِنۡهُمۡ أَتَعۡلَمُونَ
أَنَّ صَٰلِحٗا مُّرۡسَلٞ مِّن رَّبِّهِۦۚ قَالُوٓاْ إِنَّا بِمَآ أُرۡسِلَ بِهِۦ
مُؤۡمِنُونَ ٧٥ قَالَ ٱلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُوٓاْ إِنَّا بِٱلَّذِيٓ
ءَامَنتُم بِهِۦ كَٰفِرُونَ ٧٦ فَعَقَرُواْ ٱلنَّاقَةَ وَعَتَوۡاْ عَنۡ
أَمۡرِ رَبِّهِمۡ وَقَالُواْ يَٰصَٰلِحُ ٱئۡتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ إِن كُنتَ
مِنَ ٱلۡمُرۡسَلِينَ ٧٧ فَأَخَذَتۡهُمُ ٱلرَّجۡفَةُ فَأَصۡبَحُواْ فِي دَارِهِمۡ
جَٰثِمِينَ ٧٨ فَتَوَلَّىٰ عَنۡهُمۡ وَقَالَ يَٰقَوۡمِ لَقَدۡ أَبۡلَغۡتُكُمۡ
رِسَالَةَ رَبِّي وَنَصَحۡتُ لَكُمۡ وَلَٰكِن لَّا تُحِبُّونَ ٱلنَّٰصِحِينَ
٧٩ وَلُوطًا إِذۡ قَالَ لِقَوۡمِهِۦٓ أَتَأۡتُونَ ٱلۡفَٰحِشَةَ مَا سَبَقَكُم
بِهَا مِنۡ أَحَدٖ مِّنَ ٱلۡعَٰلَمِينَ ٨٠ إِنَّكُمۡ لَتَأۡتُونَ ٱلرِّجَالَ
شَهۡوَةٗ مِّن دُونِ ٱلنِّسَآءِۚ بَلۡ أَنتُمۡ قَوۡمٞ مُّسۡرِفُونَ ٨١

(74) Tola Rabbiin ogga isin ummata Aad bakka buutanii dachii keessan keessatti kan qananiitaniifi waan feetan argattan godhee isin dhiise yaadadhaa. Sunis booda ummanni Aad kufriifi kijibsiisuu keessatti achi fagaannaan isaan dhabamsiifneeyyi. Dachii diriiraa irratti gamoo ijaartu; gaara murtanii mana keessatti hojjattu. Tola Rabbiin isinirratti oole yaadadhaatii isa galateeffadhaa. Dachii irratti badii raawwachuu dhiisaa. Kunis Rabbitti kafaruufi yakka hojjachuu dhiisuudhaani. '

(75) Qondaaltonni ummata isaa warri boonan Mu'uminoota ummata isaa hacuucamoodhaan 'sila isin Yaa Mu'uminootaa! Saalih ergamaa dhugaa Rabbiin biraa ergame ta'uu ni beektuu?' jedhan. Mu'uminoonni isaaniif deebisanii 'nuti waan Saalih ittiin nutti ergametti amanoodha; mirkaneessoodha ajajamoodhas. Sharii'aa isaattis ni hojjanna' jedhan.

(76) Boontonni ummata isaa Mu'uminootaan 'nuti isa isin itti amantanitti kafaroodha; itti hin amannu; sharii'aa isheettis hin hojjannu' jedhan.

(77) Ajaja Rabbii guutuu irraa boonanii gaala ishee inni hamtuun tuquu isaan dhorge qalan. Waan Saalih isaan dinniinetti qishinanii waan hin fakkaannetti fudhatanii 'yaa Saalih! Yoo ergamaa Rabbii kan dhugaa taateef adabbii laalessaa ittiin nu dinniinaartu nutti fidi' jedhan.

(78) Kaafirootatti adabbiin isaan ariifachiifataaran dhufee akka cimaa urgufamanii fuulliifi miilli isaanii dachiitti maxxantee dhuman. Tokkoon isaanii hin baraaramne.

(79) Saalih booda ummanni isaa qajeeluu irraa abdii kutee irraa garagalee 'yaa ummata kiyya! Ani waan Rabbiin kiyya isinitti dhaqqabsiisuu na ajaje isiniin ga'eera. Isin kakaasee dinniinees isin gorseen ture. Garuu isin ummata nama tola isiniif yaadee isin gorsu hin jaalanneedha.

(80) Mee Luuxiinis ogga inni ummata isaa harkatti mormuudhaan 'sila isin gocha jibbamaa fokkataa ta'e dhiirri dhiiraan wal qunnamu hojjattuu?' jedhe yaadadhu. Gocha kana isaanumatu eegale malee ummanni kamuu isaan hin dursine.

(81) Isin dubartoota kan ittiin wal qunnamtan dhiiftanii dhiira waliin wal qunnamtuu? Gocha keessan kana keessatti sammuus ta'ee beekumsa wahii hin hordofne. Inumaa isin aadaa ilma namaa keessaa baatan, waan sammuun nagaafi uumamni gaariin akeeku hunda irraa jallattanii daangaa Rabbii tartaniittu.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Boonni yeroo baay'ee qabeenyiifi kabajni baay'achuu irraa argama. Qabeenyiifi kabajaan hir'achuun yeroo baay'ee iimaanaafi ajaja Rabbii guutuutti nama kakaasa.
- Manneen dhedheeraa kanneen akka gamoo ijaaruun ni ta'a. Tola Rabbii waan ta'eefis sanarratti isa galateeffachuu barbaachisa.
- Yeroo baay'ee da'awaa nabiyyootaa dadhaboofi hiyyeeyyiitu ariifatanii haqa isaan fidan qeebalu. Qondaaltonni irraa boonanii garagalu.
- Ummata tokko keessa yeroo yakki baay'atee namni dhorgu dhibame adabbiin ummata wal gahuun ni mala.

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوۡمِهِۦٓ إِلَّآ أَن قَالُوٓاْ أَخۡرِجُوهُم مِّن
قَرۡيَتِكُمۡۖ إِنَّهُمۡ أُنَاسٞ يَتَطَهَّرُونَ ٨٢ فَأَنجَيۡنَٰهُ
وَأَهۡلَهُۥٓ إِلَّا ٱمۡرَأَتَهُۥ كَانَتۡ مِنَ ٱلۡغَٰبِرِينَ ٨٣ وَأَمۡطَرۡنَا
عَلَيۡهِم مَّطَرٗاۖ فَٱنظُرۡ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلۡمُجۡرِمِينَ
٨٤ وَإِلَىٰ مَدۡيَنَ أَخَاهُمۡ شُعَيۡبٗاۚ قَالَ يَٰقَوۡمِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ
مَا لَكُم مِّنۡ إِلَٰهٍ غَيۡرُهُۥۖ قَدۡ جَآءَتۡكُم بَيِّنَةٞ مِّن رَّبِّكُمۡۖ
فَأَوۡفُواْ ٱلۡكَيۡلَ وَٱلۡمِيزَانَ وَلَا تَبۡخَسُواْ ٱلنَّاسَ
أَشۡيَآءَهُمۡ وَلَا تُفۡسِدُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ بَعۡدَ إِصۡلَٰحِهَاۚ
ذَٰلِكُمۡ خَيۡرٞ لَّكُمۡ إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ ٨٥ وَلَا
تَقۡعُدُواْ بِكُلِّ صِرَٰطٖ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَن
سَبِيلِ ٱللَّهِ مَنۡ ءَامَنَ بِهِۦ وَتَبۡغُونَهَا عِوَجٗاۚ وَٱذۡكُرُوٓاْ
إِذۡ كُنتُمۡ قَلِيلٗا فَكَثَّرَكُمۡۖ وَٱنظُرُواْ كَيۡفَ كَانَ
عَٰقِبَةُ ٱلۡمُفۡسِدِينَ ٨٦ وَإِن كَانَ طَآئِفَةٞ مِّنكُمۡ
ءَامَنُواْ بِٱلَّذِيٓ أُرۡسِلۡتُ بِهِۦ وَطَآئِفَةٞ لَّمۡ يُؤۡمِنُواْ فَٱصۡبِرُواْ
حَتَّىٰ يَحۡكُمَ ٱللَّهُ بَيۡنَنَاۚ وَهُوَ خَيۡرُ ٱلۡحَٰكِمِينَ ٨٧

(82) Ummanni isaa warri badii kana raawwatan haqa irraa garagaloo ta'anii 'Luuxiifi maatii isaa ganda keessan irraa baasaa. Isaan ummata hojii keenya irraa of qulqulleessanuudha; kanaafuu nu keessa turuun isaanii hin ta'u' jedhan.

(83) Isaafi maatii isaa halkan keessa ganda adabbiin itti buufamuuf deemu irraa bahaa jechuu ajajuudhaan nagaa baafne. Niitiin isaa qofti odoo haftuu. Ummata ishee wajjin achi keessatti haftee adabbiin isaan mudate ishee mudate.

(84) Rooba guddaa isaanirratti roobsine. Dhagaa dhoqqee irraa ta'e isaanitti darbine. Yaa ergamichaa! Booddeen ummata Luux yakkamtootaa akkam akka ta'e ilaali. Booddeen isaanii halaakaafi xinneenya yeroo hundaa ta'e.

(85) Gara ganda Madyanitti obboleessa isaanii Shu'aybiin ergine. Innis isaaniin jedhe: 'yaa ummata kiyya! Rabbiin qofa gabbaraa. Gabbaramaan haqaa isaan ala ibaadaa haqa godhatu hin jiru. Ragaan ifaan wanti ani fide dhugaa ta'uu akeeku Rabbiin biraa isinitti dhufeera. Safaraafi madaala guutuudhaan haqa namootaa galchaa. Meeshaa namootaa arrabsuun, dhimma irraa dhabuu yookiin gowwoomsaadhaan haqa namootaa hin hirrisinaa. Booda nabiyyoonni ergamuudhaan dachiin gubbaan bareeffamtee kufriifi yakka hojjachuudhaan ishee hin balleessinaa. Yoo Mu'uminoota taataniif waan dubbatame kanatu isiniif caalaadha.

(86) Karaa hunda irra teessanii namoota achi seenan qabeenya isaanii fudhachuuf jecha hin dinniinaa; namoota qajeeluu fedhanis amantii Rabbii irraa karaa Rabbii jalloo fakkeessitanii akka namni tokkollee hin seenne gochuudhaan hin dhorginaa. Tola Rabbii yaadadhaatii ishee galateeffadhaa. Lakkoofsi keessan xiqqoo ture isin baay'ise. Booddeen warra isiniin dura dachii irratti badii hojjatanii maal akka ta'e yaadadhaa. Booddeen isaanii halaakaafi barbadaa'uu taate.

(87) Yoo isin irraa gareen tokko waan ani Rabbiin biraa fudhee dhufetti amanee gareen biraa immoo hin amanin, yaa warri kijibsiiftan! Waan Rabbiin jidduu keenyatti murteessu eegaa. Inni caalaa warra murteessaniiti.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Dhiirri dhiiraan wal qunnamuun badii uumamni namaa garagaluu akeekuudha. Adabbiin isaanii kanaafuu dachii ittiin garagalchuu taate.
- Da'awaan nabiyyootaa bu'uura lama irratti hundoofti: ajaja Rabbii guddisuu, sana keessaa tokko tawhiida, nabiyyoota dhugoomsuufi uumama Rabbii mararfachuudha. Kan lammataa immoo madaala hirrisuu, dachii irra balleessuufi kkf'n dhiisuudha.
- Booda dachiin tolee ishee keessa balleessuun badii hawaasaa irraa lakkaa'ama. Aqiidaafi haala bareechuun ummata hunda tolchuudha; balleessuunis akkasuma.